

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

**MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT**

UDHËZUES KURRIKULAR LËNDOR PËR HISTORINË
Material ndihmës për mësuesit e historisë në arsimin e mesëm të lartë

KLASAT 10-12

TIRANË, 2018

Përgatiti udhëzuesin:

Ines Todhe, IZHA

Kontribuoi:

Anila Beshaj, shkolla “New York High School”, Tiranë

Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës “Histori” në arsimin e mesëm të lartë është produkt i konsultimeve dhe i diskutimeve me mësues dhe me specialistë të kësaj lënde në këtë cikël shkollimi.

Prodhim i IZHA-s, 2018

www.izha.edu.al

Copy right © IZHA

TABELA E PËRMBAJTJES

1. QËLLIMI I UDHËZUESIT	3
1.1. Qëllimi	3
1.2. Përdoruesit e udhëzuesit	3
1.3. Struktura e udhëzuesit	3
2. RËNDËSIA E LËNDËS SË HISTORISË NË ARSIMIN E MESËM TË LARTË	4
2.1. Synimet e mësimdhënies dhe të nxënësve në lëndën e historisë	4
2.2. Rëndësia e lëndës së historisë	4
2.3. Shtrirja e lëndës së historisë në Arsimin e Mesëm të Lartë	5
3. MODELE TË ZHVILLIMIT TË KOMPETENCAVE KYÇE NËPËRMJET KOMPETENCAVE TË LËNDËS..	7
4. INTEGRIMI NDËRLËNDOR	13
5. METODOLOGJIA PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS	18
6. PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR	32
6.1 Llojet e planifikimeve	32
6.2 Planifikimi vjetor i lëndës	33
6.3 Planifikimi sipas periudhave	35
6.4 Planifikimi ditor	38
7. VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN E HISTORISË	51
7.1 Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë)	51
7.2 Vlerësimi i të nxënësve (testi përmbledhës)	54
7.3 Vlerësimi i portofolit lëndor të nxënësve	54
7.4 Vlerësimi periodik	58
7.5 Vlerësimi përfundimtar	59
7.6 Nivelet e arritjeve	60
7.7 Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësve nga nxënësi	60
8. KRITERET E HARTIMIT DHE TË VLERËSIMIT TË TESTIT	62
8.1 Parimet e hartimit të testeve nga mësuesi	63
8.2 Hartimi i testit	64
8.3 Llojet e pyetjeve që hartohen në teste	66

1. QËLLIMI I UDHËZUESIT

1.1. Qëllimi

Udhëzuesi lëndor i lëndës së historisë për arsimin e mesëm të lartë trajton të gjitha aspektet e kurrikulës që nga planifikimi i kurrikulës, metoda të mësimdhënies, të nxënit e nxënësve, vlerësimin e të nxënit në kontekstin e zhvillimit të kompetencave gjatë zbatimit të programeve të historisë, klasa 10-12. Në këtë udhëzues janë kombinuar materiale për zbatim e kurrikulës me kompetenca nga eksperiencia dhe praktikat më të mira të mësuesve në shkollë. Ky udhëzues synon të nxisë kreativitetin e mësuesve për të përdorur metoda mësimdhënie-nxënie sa më interesante dhe tërheqëse për nxënësin, që lehtësojnë procesin e nxënies në lëndën e historisë

1.2. Përdoruesit e udhëzuesit

Udhëzuesi u vjen në ndihmë punonjësve arsimorë në sistemin e arsimit parauniversitar dhe si i tillë përdoret nga:

- mësuesit, drejtuesit e shkollave, nxënësit, prindërit të cilët punojnë së bashku për të përmirësuar cilësinë e të nxënit dhe rezultateve të nxënësve në lëndën e historisë.
- Të gjitha institucionet arsimore në varësi të MASR-së, njësitë arsimore vendore për zhvillimin profesional, këshillimin, vëzhgimin, monitorimin, kualifikimin e punonjësve arsimorë.
- institucionet e arsimit të lartë që përgatisin mësues në lëndën e historisë, të cilët mund t'i referohen për formimin fillestar të mësuesve të rinj.

1.3. Struktura e udhëzuesit

Pjesë e udhëzuesit, përvec aspekteve të planifikimit të kurrikulës, teknikave të vlerësimit të realizimit të kompetencave, kritereve të hartimit dhe vlerësimit të testit, portofolit janë edhe modele/ shembuj¹:

- të zhvillimit të kompetencave kyçe nëpërmjet kompetencave të lëndës;
- të integritit ndërlëndor brenda dhe jashtë fushës së të nxënit;
- të përdorimit të metodave, teknikave dhe strategjive që përdoren për zhvillimin e kompetencave të lëndës dhe kyçe;
- të planifikimit kurrikular të lëndës;
- të planifikimit të projektit kurrikular;
- të hartimit dhe vlerësimit të testit dhe portofolit.

¹Shënim: Shembujt/modelet e dhëna në udhëzues janë dhënë për qëllime ilustrimi dhe nuk janë ezaurues (shterues).

2. RËNDËSIA E LËNDËS SË HISTORISË NË ARSIMIN E MESËM TË LARTË

Lënda e historisë është thelbësore në zhvillimin e qytetarëve, të cilët i kuptojnë çështjet aktuale me zgjuars, nëpërmjet kuptimit, analizës dhe përfundimeve të nxjerra nga përvojat e së shkuarës.

Studimi i lëndës së historisë i ndihmon nxënësit të zhvillojnë një ndjenjë humanizmi të gjerë, të kuptojnë zhvillimin e personalitetit të tyre, mënyrën si ata ngjasojnë dhe diferencohen nga të tjerët në raport me kohën dhe me hapësirën, të dallojnë diferencën midis supozimit dhe faktit, të mos besojnë në përgjigjen e paargumentuar dhe të respektojnë vërtetësinë e burimeve historike, duke dalluar analogjinë false, të njohin abuzimet nga “mësimet” historike, të peshojnë pasojat që vijnë prej tyre, si dhe të marrin parasysh se padija për të shkuarën na bën “të burgosurit” e saj. Detyra e historisë është të drejtojë nxënësit për t’u bërë pjesëtarë të përgjegjshëm të shoqërisë, të cilët dinë se si të trajtojnë në mënyrë kritike një fenomen të epokës së tyre dhe të së shkuarës.

2.1. Synimet e mësimdhënies dhe të nxënësve në lëndën e historisë

Historia i ndihmon nxënësit të kuptojnë botën duke kërkuar në rrënjët e shkuara të saj. Ajo kontribuon në zhvillimin e një perspektive globale dhe kuptimi të zgjeruar të proceseve të ndërveprimit, diversifikimit dhe ndryshimit të shpejtë të botës së sotme.

Studimi i kësaj lënde në arsimin e mesëm të lartë synon të nxisë interesin e nxënësve duke u dhënë atyre një mundësi për të ndjekur një cikël mesimnxënie që kapërcen kufijtë kohorë, kulturorë dhe politikë të botës sonë.

Me përfundimin e ciklit 3-vjeçar të studimit të historisë në shkollën e mesme, nxënësit përvetësojnë aftësi të rëndësishme si kërkimi, përdorimi i burimeve, analiza dhe interpretimi historik, gjë e cila i lejon ata të vlerësojnë vendin e tyre në rrjedhën e gjatë të historisë njerëzore.

2.2. Risia e lëndës së historisë

Trajtimi i lëndës së historisë nëpërmjet koncepteve kyçe dhe kompetencave është risia kryesore e lëndës së historisë.

- Programi e historisë, nëpërmjet të gjitha tematikave që zhvillon, ndërton një numër kompetencash dhe konceptesh, të cilat mbështesin studimin e historisë. Kompetencat historike janë procese dhe aftësi thelbësore që përfshihen në të gjithë programin e historisë nëpërmjet tematikave dhe situatave të sugjeruara.

Kompetencat dhe konceptet e lëndës së historisë janë:

Kompetenca historike:

1. Kërkimi historik.
2. Përdorimi i burimeve.
3. Analiza shkak - pasojë.
4. Interpretimi historik.
5. Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën

Koncepte kyçe historike:

1. Kuptimi kronologjik.
2. Ndryshimi dhe vazhdimësia.
3. Shumëllojshmëria kulturore, etnike dhe fetare.
4. Rëndësia.

Në programet e historisë, për secilën klasë, janë menduar veprimtari, të cilat jepen në rubrikën “Situata të nxëni të sugjeruara”. Nëpërmjet këtyre veprimtarive nxënësi zbaton në situata praktike kompetencat e lëndës dhe kompetencat kyçe.

- Po ashtu në programet e historisë janë dhënë Rekomandimet Rek (2001)15 e Komitetit të Ministrave të Shteteve anëtare lidhur me mësimin e historisë në Evropë në shekullin XXI.

2.3. Shtrirja e lëndës së historisë në Arsimin e Mesëm të Lartë

Programet e reja të lëndës së historisë për AML-në, parashikojnë një cikël studimesh, si lëndë bërthamë për dy vite (klasa 10 – 11) dhe si lëndë me zgjedhje për vitin e fundit (klasa 12).

- Në klasat 10-të, 11-të, lënda e historisë zhvillohet me dy orë në javë.
- Në klasën e 12-të lënda e historisë zhvillohet me katër orë në javë.

Tabela: Plani mësimor për lëndën e historisë në AML

Klasa	10	11	12	Totali i orëve të historisë në AML
Plani mësimor	2	2	4	280
Histori				

Lënda e historisë *në arsimin e mesëm të lartë*, shkalla e pestë dhe e gjashtë e kurrikulës, *klasa e 10-të, e 11-të, trajton historinë botërore dhe historinë e shqiptarëve*, në periudhën e parahistorisë, në periudhën antike, në periudhën moderne dhe në periudhën bashkëkohore.

Tabela: Koha mësimore për secilën tematikë në Arsimin e Mesëm të Lartë

KLASA e 10^{-të}	
Tematika	Orë të sugjeruara
Proceset historike, koha, ndryshimi dhe vazhdimësia	72
1. Qytetërimi antik Grek dhe Romak	8
2. Qytetërimet botërore në mesjetë (Shek. V – Shek. XV)	11
3. Qytetërimet në fillimet e historisë moderne	7
4. Koha e ndryshimeve thelbësore.	16
5. Periudha tronditjeve të mëdha (1914-1945)	13
6. Qytetërimet bashkëkohore (1945 – sot)	17
KLASA e 11^{-të}	
Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare.	10
Territoret shqiptare në mesjetë.	8
Shqiptarët në fundin e shekullit XIV deri në fillimin e shekullit XX.	16
Shqipëria dhe shqiptarët 1912 – 1939.	12
Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore .	7
Shqipëria gjatë regjimit komunist 1945 – 1990.	12
Rënia e regjimit komunist. Fitorja e demokracisë.	7
KLASA e 12^{-të}	
Tematika	Orë të sugjeruara
Proceset historike, koha, ndryshimi dhe vazhdimësia	136
1. Historia dhe historiani	5
2. Antikiteti	16
3. Mesjeta (shek. IV – XIV)	25
4. Periudha moderne (shek. XV – fillimi i shekullit XX)	37
5. Periudha bashkëkohore (1919 deri më sot)	50
Testime	3

3. MODELE TË ZHVILLIMIT TË KOMPETENCAVE KYÇE NËPËRMJET KOMPETENCAVE TË LËNDËS

Programi i historisë, nëpërmjet temave, veprimtarive praktike, projekteve, krijon kushteve për ndërtimin e kompetencave të lëndës dhe të kompetencave kyçe që lidhen me to, për të gjithë nxënësit në arsimin e mesëm të lartë. Për të realizuar në praktikë lidhjen mes kompetencave të lëndës me kompetencat kyçe, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat e të nxënit, veprimtaritë dhe metoda/teknika që bëjnë të mundur realizimin e tyre. Kompetenca përcaktohet si demonstrim i njohurive, qëndrimeve dhe vlerave që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë procesit të nxënies.

Kompetenca është ndërthurja e dijeve, e aftësive, e qëndrimeve, e vlerave që u nevojiten nxënësve për zhvillimin vetjak, qytetarinë aktive, përfshirjen shoqërore dhe punësimin në të ardhmen. Përcaktimi i kompetencave kyçe, të shprehura me rezultate konkrete të të nxënit, si dhe përcaktimi i kriterëve për vlerësimin e zhvillimit dhe të arritjeve, sigurojnë kushtet për mundësi të barabarta për formim cilësor të nxënësve. Kurrikula e re mundëson fleksibilitet për mësuesin në planifikimin e përvojave të të mësuarit të cilat janë të rëndësishme për zhvillimin e nxënësve.

Më poshtë prezantohen disa shembuj/modele që bazohen në tema konkrete ku evidentohen rrugë dhe metoda për të përmbushjen e rezultateve të të nxënit për realizimin e kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës së historisë. Shembujt e mëposhtëm të zhvillimit të kompetencave kyçe nëpërmjet zhvillimit të kompetencave historike dhe përmbajtjes së lëndës nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

Shembull 1.

Klasa	Tema	Metodologjia	Mjete ndihmëse
11	Konfliktet iliro – romake	Lexim i drejtuar/ INSERT	PC, projektor, material video për demonstrim.
Kompetencat kyçe - <i>Kompetenca e të nxënit;</i> - <i>Kompetenca e të menduarit;</i>			
Kompetencat e lëndës - <i>Analiza shkak – pasojë;</i> - <i>Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën;</i>			

✚ Nxënësve u kërkohet nga mësuesi të japin koncepte kryesore lidhur me ato që kanë mësuar në temat e mëparshme lidhur me jetën, ekonominë dhe organizimin e shtetit ilir. Në këtë mënyrë

synohet të realizohet **kompetenca e të menduarit**, nëpërmjet përpjekjes për diferencim mes asaj që është kryesore dhe asaj që është dytësore nga pikëpamja historike. Mendimet e shprehura nga nxënësit, integrohen edhe me pamje filmike të përzgjedhura prej mësuesit dhe që u referohen informacioneve të diskutuara.

- ✚ Nxënësit udhëzohen që të kryejnë leximin e materialit të librit. Leximi kryhet në mënyrë individuale me qëllimin për t'i dhënë nxënësit një informacion paraprak mbi periudhën historike që do të trajtohet gjatë orës së mësimi. Paralelisht, mësuesi kërkon nga nxënësit që ata të evidentojnë informacionet më domethënëse sipas mendimit të tyre. Synohet që të kemi një realizim të ndërthurur mes **kompetencës së të nxënit** (informacion dhe koncepte të reja) dhe **kompetencës së të menduarit** (diferencim mes koncepteve bazë dhe informacionit ndihmës apo ilustrues).

- *Dinastia e Agronit, pati shumë sukses në fuqizimin ekonomik, politik dhe ushtarak të mbretërisë.*
- *Fitorja e bujshme e Agronit ndaj ushtrisë etole në qytetin Medion në 231 p.e.s.*
- *Vdekja e papritur e mbretit Agron, i cili i u pasua në fronin ilir nga Teuta, bashkëshortja e tij.*
- *Shkaku i konflikteve iliro-romake ishin synimet territoriale që kishte Roma në Ballkan.*

- ✚ Bazuar në punën përgatitore, mësuesi udhëzon nxënësit që të procedojnë në bazë të metodës INSERT. Konkretisht, nxënësve u kërkohet që të vendosin përbri secilës pjesë të lexuar shenjat të cilat kanë kuptimin e mëposhtëm.

√ “ – ” vendoset përbri informacionit që është i njohur për nxënësin.

“ - ” vendoset përbri informacionit që rezulton i ndryshëm nga ai që nxënësi di.

“ + ” vendoset përbri informacionit i cili është i ri për nxënësin.

“ ? ” vendoset përbri informacionit i cili është i pa qartë ose për të cilin nxënësi do të donte të dinte më shumë.

- ✚ Mësuesi synon të realizojë kompetencën e lëndës **“shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën”**, nëpërmjet leximit dhe shkrimit si aftësi për të përzgjedhur dhe organizuar informacionin historik. Diskutohen informacionet kryesore që kanë nxjerrë nxënësit duke evidentuar të përbashkëtat në këto informacione.

- ✚ Mësuesi përqëndrohet kryesisht në informacionin e panjohur tërësisht apo pjesërisht për nxënësin apo në atë informacion që rezulton i ndryshëm nga dijet e nxënësit. Në këtë pikë, mes të tjerave, zhvillohet kompetenca e lëndës **“analiza shkak – pasojë”** nëpërmjet:

- a) diferencimit mes shkakut të rremë (pretekstit) dhe shkaqeve reale të luftrave iliro – romake;

- b) efektit dhe ndikimit të luftimeve iliro – romake mbi organizimin politik, territorin dhe jetën e popullsisë ilire.

Përfundimi: Kompetencat quhen të realizuara nëse nxënësi:

- shpjegon shkakun e luftimeve iliro – romake;
- përshkruan zhvillimin e tre luftimeve iliro-romake;
- tregon përpjekjet e vazhdueshme të ilirëve për t'i bërë ballë Romës;
- shpjegon ndryshimet që solli vendosja e plotë e sundimit romak në Iliri;
- identifikon disa prej risive në fushën e artit dhe arkitekturës si pasojë e ndikimit romak.

Shembull 2.

Klasa	Tema	Metodologjia	Mjete ndihmëse
10	Revolucioni francez i shek. XVIII	Punë kërkimore/diskutim/të menduarit kritik përmes leximit.	PC, projektor, material video për demonstrim.
Kompetencat kyce - <i>Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin</i> - <i>Kompetenca personale</i>			
Kompetencat e lëndës - <i>Kërkimi historik</i> - <i>Interpretimi historik</i>			

Me qëllim nxitjen e interesit të nxënësve, mësuesi u cakton nxënësve që më parë, duke i ndarë paraprakisht në grupe, të krijojnë një ekspozitë me pamje nga revolucioni francez:

- foto të figurave kryesore historike (Robespierit, Dantonit, Maria Antuanetës, Luigjit XVI etj.,)
- foto të ngjarjeve a dokumenteve më domethënëse të këtij procesi historik (sulmi mbi Bastijë dhe pallatin Tyileri, Deklarata e të Drejtave të Njeriut.). Në kryerjen e kësaj punë përgatitore, mësuesi synon të realizojë kompetencën për *sipërmarrjen, jetën dhe mjedisin* (kompetencë e përgjithshme) dhe kompetencën për *kërkim historik* (kompetencë e lëndës).

Pas prezantimit të fotove mësuesi drejton pyetjet e mëposhtme:

- Cila dinasti sundonte në Francë?
- Cila ishte forma e qeverisjes në Francë në prag të shpërthimit të revolucionit?
- Si e kuptoni ju termin “absolutizëm”? Si shprehej absolutizmi në Francë?
- Ç’ishin përfaqësitë e përgjithshme?

- Duke u nisur nga fotot përshkruani në mënyrë sintetike revolucionin francez? (nxënësit nxiten të shfaqin mendimet e tyre të lira)

✚ Mësuesi/ja udhëzon nxënësit të lexojnë pjesën e parë të mësimit dhe evidentojnë:

- jetën ekonomiko - shoqërore në Francë në prag të revolucionit;
- shkaqet e revolucionit.

✚ Pasi merr mendimin e disa nxënësve, mësuesi paraqet në dërrasën e zezë disa koncepte bazë. Për ilustrim dhe në funksion të synimit për realizimin e kompetencave, theksi mund të vendoset tek:

- Përhapja e ideve iluministe. Mësuesi këmbëngul në vlerën dhe rolin e këtyre ideve për emancipimin shoqëror dhe politik. Gjithashtu, në varësi të kohës në dispozicion, mësuesi mund të kërkojnë mendimin e nxënësve për idetë dhe rolin e figurave të ndryshme të lëvizjes iluministe.
- Pabarazia ekonomike dhe politike ndërmjet shtresave të shoqërisë franceze. Mësuesi pyet se cilat ishin shtresat shoqërore, çfarë të drejtash ekonomike dhe politike kishin ato.
- Idetë e mësipërme lidhen me realizimin e **kompetencës personale** nëpërmjet kërimit *historik të përvojës së njeriut, rëndësisë historike, ndryshimeve dhe vazhdimësisë që ka pësuar shoqëria përgjatë kohërave.*

✚ Në vazhdim të zhvillimit të mësimit bazuar në kompetenca, mësuesi mund të përdorë çështjet e mëposhtme në funksion të realizimit të kompetencës së lëndës “**interpretimit historik**”:

- Cilat ishin reformat e Asamblesë Kombëtare. Në veçanti mund t’i referohet miratimit të Deklaratës së të Drejtave të Njeriut dhe Qytetarit dhe elementeve të saj (barazi para ligjit, sovraniteti kolektiv i popullit.)
- Miratimi i kushtetutës civile dhe ndarjes së shtetit nga kisha.

Sa më sipër, mësuesi nxit zhvillimin e **kompetencës së të menduarit** nëpërmjet pyetjes: Cili ishte ndikimi i Revolucionit në qytetërimin botëror?

✚ Në mbyllje, mësuesi mund të përdorë idetë e mëposhtme për të forcuar shprehitë e **interpretimit historik** tek nxënësit:

- Cilat ishin grupimet kryesore politike gjatë periudhës së Revolucionit Francez dhe cila ishte përbërja e tyre? Ku dhe si diferenceshin ata nga njëri – tjetri?
 - Jakobinë (grupi radikal i Revolucionit);
 - Zhirondinë (përfaqësues të borgjezisë tregtare industriale, të moderuarit);
 - Sankylotë ((populli i thjeshtë)
- Cili ishte cikli i revolucionit? Cilat grupe dolën fitues prej tij dhe përse? (**interpretim historik**).

- Cili ishte fati i disa prej protagonistëve kryesorë të tij. Gjykoni rreth rolit të individit në ngjarje të mëdha historike. Si do të vepronit ju në të njëjtat rrethana historike? (*kompetenca personale*). Analizojnë idetë e reja të Revolucionit francez dhe ndikimin e tyre në qytetërimin botëror.

Përfundimi: Kompetencat quhen të realizuara nëse nxënësi:

- identifikon dhe analizon shkaqet e Revolucionit francez;
- shpjegon fazat e revolucionit francez;
- analizon idetë e reja të Revolucionit francez dhe interpreton ndikimin e tyre në qytetërimin botëror.

Shembull 3.

Klasa	Veprimtaria praktike	Metodologjia	Mjete ndihmëse
11	Jeta e përditshme në periudhën komuniste	Rrjeti i diskutimit. Vështrim krahasues.	PC, projektor, material video për demonstrim, internet.
Kompetencat kyce - <i>Kompetenca për komunikimin dhe shprehjen</i> - <i>Kompetenca qytetare</i> - <i>Kompetenca digjitale</i>			
Kompetencat e lëndës - <i>Përdorimi i burimeve historike</i> - <i>Shpjegimi dhe komunikimi për të shkuarën</i>			

🌈 Veprimtaria praktike ofron një terren të përshtatshëm për të zhvilluar dhe ndërtuar disa kompetenca. Në rastin konkret nxënësit udhëzohen që të mbledhin informacion dhe të intervistojnë të afërm apo familjarë për përvojat e tyre jetësore gjatë periudhës komuniste. Kryerja e intervistave mund të konsiderohet si një punë e mirëfilltë me një burim apo dëshmitar të një periudhe historike (*përdorimi i burimeve*). Kryerja e intervistave mund të lihet në dorë të nxënësve për sa i përket natyrës dhe pyetjeve të bëra ose mund të strukturohet mbi bazë grupe nxënësish.

Ide për intervistën

- *Si ndërtoheshin marrëdhëniet prindër-fëmijë apo marrëdhëniet mes brezave?*
- *Cilat ishin modelet e sjelljes në familje?*
- *Çfarë mundësish ofroheshin për të rinjtë në kohën e lirë?*
- *A ndërhynte shtetin në kohën e lirë të individëve?*

- *Cilat ishin vështirësitë e përditshme me të cilat përballeshin familjet?*
- *Si reagonte shoqëria në lidhje me veprimet e individit?*
- *Mblidhni informacione lidhur me normat shoqërore gjatë jetës në sistemin komunist.*
- *Cili mendoni se kishte përparësi, individ apo shoqëria?*
- *Cilat mendoni se janë disa prej ndryshimeve kryesore në jetën e përditshme në kalimin nga diktatura në demokraci?*

✚ Gjithashtu, një element shumë i rëndësishëm i materialeve që mund të shqyrtohen gjatë kësaj faze përgatitore, janë ato me karakter audiovizual, si dhe objekte apo foto me karakter personal që nxënësit mund të sigurojnë nga familjarë apo të afërm.

✚ Përveç punës me burime historike, me anë të veprimtarive të përshkruara më sipër realizohet **kompetenca digjitale**, si nëpërmjet përdorimit të internetit, ashtu edhe nëpërmjet përdorimit eventual të teknikave digjitale disi më komplekse për përgatitjen dhe paraqitjen e një pjese të materialeve të grumbulluara (kryesisht ato me natyrë audio – video).

✚ Paraqitja e informacioneve, materialeve apo të dhënave të mbledhura nga nxënësit.

Kjo fazë, në varësi të kohës në dispozicion, mund të kryhet mbi baza individuale ose në bazë grupesh. Paraqitja mund të bëhet në formë tregimi ose në formë prezantimi vizual (Power point apo tjetër). Në rast se janë mbledhur një numër fotosh, mund të procedohet edhe me përgatitje albumesh apo forma të ngjashme paraqitje. Mësuesi synon që nxënësit të arrijnë të japin disa përfundime lidhur me aspekte të ndryshme të jetës së përditshme në diktaturë duke u përpjekur që nga rastet individuale, të kalohet në përgjithësi (**kompetenca e komunikimit; kompetenca digjitale**).

✚ Diskutim në klasë

Mësuesi nxit nxënësit që të vënë në përdorim aftësinë e tyre krahasuese duke marrë në analizë aspekte të caktuara të jetës (të diskutuara më sipër ose të tjera) mes periudhës së diktaturës dhe ditëve të sotme. Krahasimi synon që të nxisë aftësinë për mendim kritik tek nxënësit duke nxjerrë në pah ndryshimet e ndodhura në Shqipëri, gjatë kalimit nga diktatura në demokraci si në sensin pozitiv, ashtu edhe atë negativ (**kompetenca e të menduarit**). Synimi është që nxënësit të kuptojnë përparësitë e sistemit demokratik, por edhe të ndërgjegjësohen për difektet e këtij të fundit dhe nevojën e vazhdueshme për përmirësim në normat dhe sjelljet shoqërore me qëllim përparimin social dhe ekonomik të vendit. Theksi mund të vihet në rolin e rinisë dhe edukimit të saj me vlerat demokratike në mënyrë që të rinjtë të bëhen qytetarë të denjë dhe të japin kontributin e tyre në mbarëvajtjen e demokracisë shqiptare, ndërtimin e vlerave evropiane dhe çuarjen përpara të procesit të integritimit evropian të Shqipërisë si një zhvillim me rëndësi jetike për të ardhmen e vendit (**kompetenca qytetare**).

Në përfundim, mësuesi bën konkluzionet e diskutimit dhe vlerëson nxënësit lidhur me argumentet e paraqitura dhe pjesëmarrjen në diskutim.

4. INTEGRIMI NDËRLËNDOR

Integrimi ndërlëndor brenda dhe jashtë fushës së të nxënit mundëson lidhjen e historisë me lëndët brenda fushës dhe me fushat e tjera kurrikulare, në mënyrë që kurrikula e arsimit të mesëm të ulët të shihet si një e tërë për formimin e nxënësit dhe për realizimin e qëllimeve kryesore të shkollës dhe të shoqërisë në fushën e arsimit.

Në lëndën e historisë, temat ndërkurrikulare janë tema madhore, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Zhvillimi i tyre ndihmon nxënësit të interpretojnë botën dhe të bëjnë lidhjen e arsimit me jetën dhe me interesat e saj. Trajtimi i këtyre temave në lëndën e historisë synon ndërtimin e disa njohurive specifike, zbatimin e disa aftësive, vlerave e qëndrimeve të caktuara të nxënësit për zhvillimin e tyre si qytetarë të së ardhmes, të cilët do të jenë të aftë për të bashkëvepruar në paqe me kultura të ndryshme, të aftë për të kontribuar në ndërtimin e një shoqërie demokratike dhe të aftë për të funksionuar në një botë të ndërvarur, duke nxitur zhvillimin e qëndrueshëm të saj.

Model 1

Integrimit ndërlëndor brenda fushës të të nxënit

Kjo tipologji integrimi ndërkurrikular bazohet në përfshirje, nga ana e mësuesit të historisë, të tematikave apo materialeve nga lëndë të tjera gjatë mësimdhënies. Aspekti pozitiv i kësaj metode është se mësuesi e administron tërësisht vetë zhvillimin e mësimi dhe nuk ka problem koordnimit me mësues të tjerë. Gjithashtu, materiali i integruar i referohet në mënyrë specifike informacionit që përfshihet në shpjegim.

Përshkrim i shkurtër: Në temën “Konferenca e Ambasadorëve në Londër dhe vendimet e saj për Shqipërinë”, mësuesi liston tiparet e pozitës gjeografike dhe rëndësinë e ndikimit të saj në zhvillimin e ngjarjeve historike të popullit shqiptar. Në zhvillimin e kësaj teme mësuesi mund të integrojë elemente që lidhen me aspektin e shtrirjes gjeografike të popullsisë shqiptare në Ballkan dhe ndikimin e kësaj pozite në trajtimin e pozitës politike të këtyre trevave nga diplomacia evropiane në fillimshkullin XX.

Skema e integrimit

Klasa	Histori	Gjeografi
11	<i>Konferenca e Ambasadorëve në Londër dhe vendimet e saj për</i>	<i>Pozita gjeografike dhe përbërja e trevave shqiptare.</i>

	<i>Shqipërinë</i>	
	- Kushtet historike në të cilat u mbajt Konferenca e Ambasadorëve në Londër në vitin 1913. - o Luftërat ballkanike dhe ndikimi i tyre në trevat shqiptare; - o Çështjet kryesore të trajtuara në këtë konferencë; - o Pretendimet territoriale të shteteve fqinje ndaj trevave shqiptare; - Vendimet e Konferencës së Londrës në caktimin e kufijve të shtetit shqiptar.	- Ndikimi i pozitës gjeografike të trevave shqiptare në fatin e tyre historik. - Cilat janë trevat kryesore shqiptare në Ballkan; - Rëndësia gjeopolitike e trevave shqiptare si urë lidhëse mes Lindjes dhe Perëndimit; - Rëndësia strategjike dhe ndikimi i saj në orekset territoriale të fqinjëve; - Rëndësia ekonomike që lidhet me pasuritë natyrore, lidhjen me bregdetin, mundësitë infrastrukturore.

Ide alternative

Në temën që zhvillohet në Historia 11 “Rilindja Kombëtare dhe tiparet e programit politik të rilindësve shqiptarë” mund të trajtohet ndikimi i ideve iluministe tek ideologjia dhe mendimi politik që karakterizoi dhe mbështeti Rilindjen Kombëtare Shqiptare.

Model 2

Integrimi shumëdisiplinar

Ky integrim kërkon planifikim dhe kordinim shumë të mirë mes mësuesve. Në këtë skenar dy ose më shumë lëndë ndajnë një temë të përbashkët që ua paraqesin nxënësve në mënyrë të integruar. Klasat bashkohen në të njëjtin ambient. Mësuesit krijojnë një ditar të përbashkët dhe zhvillojnë si një ekip mësimdhënien. Aftësia për të punuar në skuadër është aspekti më i rëndësishëm për një mbarëvajtje sa më të mirë të projektit. Në vend të kryerjes së mësimin në mënyrë të ndarë, procedohet me një kombinim të lëndëve për të siguruar që kërkesat e programeve të lëndëve të integruara të plotësohen në mënyrë sa më efektive të jetë e mundur.

Në vijim jepet modeli i një plani mësimor të përbashkët për zhvillimin e orës së mësimi mes lëndëve histori dhe ekonomi 12. Për vetë specifikat e tematikave të trajtuara, rekomandohet edhe një integrim me elemente të zhvilluara në Historinë 10 (Histori Botërore) për subjektin e përzgjedhur.

Puna përgatitore në planifikim konsiston në:

- përgatitjen e një plani ditor (ditari) të përbashkët për zhvillimin e orës mësimore;
- identifikimin e materialeve të përbashkëta ndihmëse që mund të përdoren gjatë mësimi;
- ndarje e detyrave mes mësuesve përgjatë orës mësimore;

Temat mësimore

- “Kriza ekonomike botërore dhe rrjedhojat në Ballkan” (Historia 12) e integruar me “SHBA-modeli i një shteti liberal (Histori 10)
- Ndërhyrja e shtetit në ekonomi (Ekonomia – Klasa 12)

Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe:

- Shqyrton, ndërton analizon dhe parashtron pyetje për të argumentuar informacionin, konceptet historike. ***(Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit)***
- Zbaton në mënyrë të pavarur udhëzimet për një temë, veprim, aktivitet ose detyrë që i kërkohet. ***(Kompetenca e të nxënit)***
- Shqyrton burimet historike për të kuptuar çështjet shoqërore dhe se si parime të ndryshme kanë ndikuar në çështjet njerëzore. ***(Kompetenca qytetare)***
- Zhvillon mendimin krijues për të ndërtuar interpretime të reja të cilat shpjegojnë qartë aspekte të së shkuarës që janë të diskutueshme. ***(Kompetenca e të menduarit)***

Skema e integrimit

Klasa	Histori	Ekonomi
12	- analizon shkaqet dhe tiparet e krizës ekonomike botërore; - përshkruan tiparet e shfaqjes së krizës në vendet e Ballkanit - krahason rrugëdaljet nga kriza në SHBA dhe në vendet e Ballkanit; - gjykon mbi rrjedhojat politike të krizës në Ballkan	- shpjegon këndvështrimet e teorisë ekonomike mbi rolin e qeverisë; - analizon funksionet e qeverisë në një ekonomi tregu; - gjykon mbi rolin e shtetit nën dritën e zhvillimeve të sotme në ekonominë botërore;

Në përfundim zhvillohet një diskutim dhe shkëmbim mendimesh në lidhje me krizën globale të fundit dhe ndonjë zhvillim i teorisë ekonomike për shkak të saj.

Integrimi shumëdisiplinar mund të materializohet edhe në formën e një moduli ndërlëndor, si një nivel më ambicioz dhe që synon një ndërthurje lëndore më organike. Për ilustrim, më poshtë paraqitet skeleti i një moduli të tillë.

Model 3

Tema: Realizmi Socialist, në Shqipëri, si mënyrë e organizimit të jetës dhe si shprehje krijuese e saj në letërsi.

Skema e integrit

Klasa 12			
Histori 1944 – 1990	Qytetari	Letërsi 1944 – 1990	Informatikë
- përcakton epokën e vendosjes së komunizmit në Shqipëri. - evidenton rolin e kampit socialist në vendin tonë. - shpjegon vijën ideologjike dhe imponimin e saj në fusha të ndryshme. - vlerëson mënyrën e indoktrinimit dhe krijimit të njeriut të ri. - reflekton mbi disidencën si dukuri politike e mendimit ndryshe gjatë epokës.	- familjarizohet me strukturat shoqërore dhe organizimin e familjes si institucion gjatë periudhës së regjimit totalitar; - analizon rolin e gruas në shoqëri si nënë, bashkëshorte, krah pune dhe mjet propagandistik që ushqente ideologjinë e asaj kohe; - informohen, dhe të mësojë se si të analizohet mungesa e lirive civile të individit	- njeh procesin letrar gjatë viteve të regjimit komunist në Shqipëri. - evidenton autorët dhe veprat më të spikatura të epokës. - shpjegon arritjet dhe vlerat artistike duke u ndalur në krijuesit e viteve '60 në poezi e prozë. - vlerëson risitë dhe frymën moderne të kësaj letërsie në	- paraqet materialet e mbledhura në formë audio – vizive ose programe të ndryshme kompjuterike. - shfrytëzon njohuritë nga interneti në adresat të ndryshme me materiale mbi temën e dhënë. - realizon paraqitjen përfundimtare të projektit me materialet e përzgjedhura nga të gjitha lëndët.

	gjatë asaj periudhe, që ushqehet dhe imponohet nga ideologjia dominuese e regjimit; - ushqen debatin kritik në diskutimin dhe analizën e shoqërisë klasore, si një fenomen që dënohet nga ideologjia dominante, por shfaqet gjatë regjimit nëpërmjet nocionit të “luftës së klasave”. - shpjegon se përse ishte e domosdoshme për regjimin totalitar të censuronte nëpërmjet mediave për një kontroll total të shoqërisë civile.	raport me letërsinë shqipe paraardhëse. - vlerëson rolin emancipues të Kadaresë në poezinë dhe prozën shqipe. - reflekton mbi vlerat humaniste të disidencës si prirje letrare e politike e epokës. - reflekton mbi vlerat e mesazhet që mbart kjo krijimtari në kuadrin e përgjithshëm të historiografisë së letërsisë shqipe.	
--	--	--	--

5. METODOLOGJIA PËR ZHVILLIMIN E LËNDËS

Një nga parimet më të vjetra të mësimdhënies është që nxënësit duhet të nxënë vetë. Prandaj, puna e mësuesit nuk qëndron aq shumë në dhënien e njohurive, sesa në ndihmën dhe drejtimin e nxënësve. Mësuesit duhet t'i ndihmojnë nxënësit e tyre që ata të zbulojnë vetë idetë dhe konceptet që fshihen pas faqeve që lexojnë. Në këtë kuadër, rëndësi të veçantë merr ndërveprimi mes mësuesit dhe nxënësve gjatë orës së mësimi. Tashmë është e gjithëpranuar se nxënësit duhet të kenë një rol aktiv gjatë orës së mësimi. Ata duhet të nxiten që të marrin pjesë në mësim duke u kthyer në njëfarë mënyre në “bashkautorë” të mësimdhënie/nxënies. Është detyrë e mësuesi që të gjejë rrugët dhe mjetet e përshtatshme për të bërë të mundur që nxënësit të luajnë rol aktiv gjatë orës së mësimi. Literatura pedagogjike moderne ofron studime dhe rekomandime të shumta lidhur me metodologjinë e mësimdhënies aktive. Disa prej këtyre modeleve paraqiten në vijim.

Model 1

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Athina dhe Sparta - dy modele të ndryshme qytet- shteti.	- Ditari trepjesësh - Rrjeti i diskutimit

Nxënësit lexojnë mësimin duke nënvizuar çështjet kryesore. Mësuesi ndërton një tabelë në formën e ditarit trepjesësh për secilin prej qytet –shteteve që plotësohet nga nxënësit dhe shoqërohet me sqarimet e mësuesit.

Shteti Komenti	Athina	Sparta
Shtrirja gjeografike.	Gad.Atikës	Gad.Peloponezit,krahina e Lakonisë
Veprimtaria ekonomike	Zejtari,tregti,lundrim	Bujqësi
Ndarja shoqërore	1-Eupatridët (aristokratët) 2-Demosi (populli) 3-Metekët (te huajt)	1-Spartanët (aristokracia) 2-Periekët (njërez të lirë) 3-Iliotët (skllever të shtetit)
Reformat	1-Drakoni → ligje të rrepta 2-Soloni → ndarje të shoqërisë sipas censit të pasurisë/ hoqi skllavërinë për borxhe/ krijoi helienë dhe këshillin e të katërqind.	Likurgu → I kushtoi rëndësi edukimit fizik dhe ushtarak,rregullit dhe disiplinës

	3-Klistheni → bëri reformën administrative(tri krahina dhe 30 rrethe)/ krijoi këshillin e të pesëqindëve/ qytetarët kishin të drejtë të zgjidheshin dhe të zgjidhnin/ vendosi ostakizmin. 4-Perikliu → forcoi ekonominë/ vendosi paga për nënpunësit e shtetit/ vuri në zbatim votimin me short/ ndërtoi vepra publike/ vendosi Eklesinë si organin më të larë qeverisë.	
Sistemi politik	Demokraci-qeverisje e popullit	Oligarki-pushteti i pakicës
Organet qeverisëse	-Eklesia -Bulea -Helieja -10 strategët -9 Arhondët - Aeropagu(këshilli i pleqve)	1-Pesë eforët. 2-Herusia(28 anëtare +dy mbretër). 3-Apela (kuvendi i popullit)

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi:

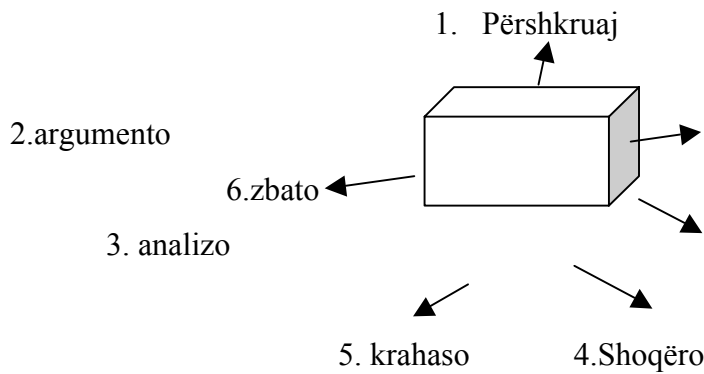
- ✓ Njohin shtrirjen gjeografike dhe organizimin politik –shoqëror të Athinës dhe Spartës.
- ✓ Identifikojnë rolin e reformave në thellimin e demokracisë në Athinë.
- ✓ Krahasojnë tiparet e jetës ekonomike, politike dhe shoqërore të dy qytet-shteteve antike greke.

Model 2

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Reforma protestante.	- Pyetje çelës - Kubimi.

Metoda e kubimit që do të përdoret gjatë kësaj ore mësimi është interesante sepse ndërthur brenda saj disa veprimtari si p.sh. lexim, mendim kritik, të shkruarit dhe aftësi praktike.

Mësuesi ka përgatitur një kuti në formë kubi (me përmasa të tilla që pas përfundimit të veprimtarisë materiali i shkruar në të, të lexohet qartë nga nxënësit), tabak letre të prera sipas përmasave të faqeve të kubit, ngjitës, lapustila me ngjyra të ndryshme. Kjo metodë realizohet sipas figurës së mëposhtme:

Klasa ndahet në pesë grupe për t'i realizuar me shpejt kërkesat e mësipërme, kërkesa e fundit do të realizohet nga të gjitha grupet nëpërmjet plotësimit të tabakëve të letrës sipas kërkesave që mësuesi ka shkruajtur në to dhe plotësimit të hartës skicë e cila mund të jepet si detyrë në shtëpi. Secila fletë plotësohet si më poshtë nga nxënësit dhe ngjitet në kub pastaj lexohet dhe shpjegohet nga grupet përkatëse. Mësuesi kalon te secili grup duke dhënë orientime.

Fleta I: Përshkruaj situatën në Evropë në prag të reformacionit.

- mbretërit e Evropës po kërkonin të largoheshin nga influenca e kishës;
- kisha ishte larguar nga besimtarët dhe synonte përfitime ekonomike (taksat, indulgjencat);
- kisha gëzonte autoritet politik dhe ndërhynte në çështjet shtetërore;

Fleta II : Argumento faktorët që nxiten Luterin të kundërshtonte kishën dhe shpjego përmbajtjen dhe përhapjen e luteranizmit.

- Jeta luksoze në selinë papnore/studimi i thellë i biblës
 - Individualizmi fetar (vetëm zoti e shpëton njeriun).
- Përmbajtja e luteranizmit
 - Parimi i shpëtimit (njeriu shpëton nëpërmjet besimit)
 - Parimi i shqyrtimit të lirë (besimi duhej të bazohej në leximin e biblës)
- Arsyet e përhapjes së luteranizmit
 - Arsyet politike (konflikti princër- perandor, fshatarë –fisnikë);
 - Paqja e Augsburgut(1555);
 - Arsyet fetare (kundërshtitë me kishën-përfitimet ekonomike);

Fleta III : Analizo shkaqet që çuan në krijimin e kishës Anglikane(liria e besimit)

- konflikti kishë- mbret në dy kontekste
 - pakënaqësisë me korrupsionin e kishës
 - Sundimin nga Roma e largët.
- shkaktari Henri VIII (Konflikti me papën për divorcin)

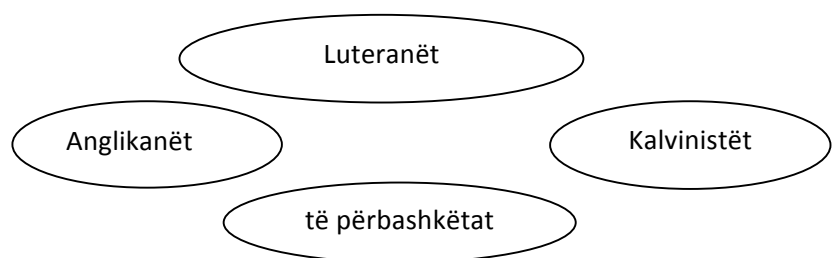
- ligjet që çuan në krijimin e kishës Anglikane
 - o Ligji i 1533 i cili mohonte autoritetin e papës
 - o Ligji i 1534 i cili nënkuptonte betimin e besnikërisë ndaj mbretit;
 - o Ligjet e 1559 u riorganizua dogma teologjike protestante..... etj

Fleta IV: Cili besim fetar është krijuar përveç protestanizmit si rrjedhim i shkëputjes nga kisha katolike? Gjeni ngjashmëritë.

- Ortodoksizmi si dhe protestanizmi u mbështetën në doktrinën e krishterë;
- Ndikuan në ngushtimin e terrenit të kishës katolike në Evropë;

Fleta V : Krahason luteranët me kalvinistët dhe anglikanët, nxirr të përbashkëtat. (Mund të ndërtohet Diagrami i Venit)

- ishin kundër katolicizmit
kundër korrupsionit, abuzimit të kishës,
ishin për një kishë të thjeshtë

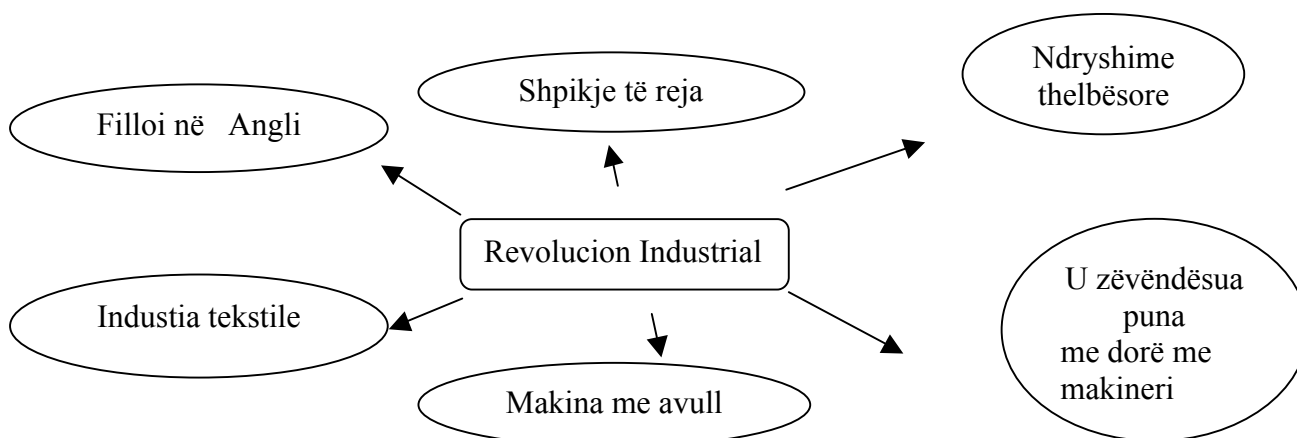
Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi:

- ✓ përshkruan situatën në Evropë në prag të Reformacionit
- ✓ shpjegon rrethanat historike që nxitën lëvizjen reformatore brenda kishës katolike.
- ✓ analizon arsyet e krijimit të kishës protestante.
- ✓ vlerëson ndikimin e Reformacionit në vendet evropiane.

Model 3.

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Revolucioni industrial dhe ndikimi i tij në shoqërinë Evropiane	- Stuhi mendimesh - INSERT

Mësuesi shkruan në tabelë “Revolucion industrial” dhe kërkon nga nxënësit të thonë se çfarë kuptojnë me të.

Mësuesi udhëzon të lexohet mësimi duke plotësuar secili në fletore tabelën që ajo do të ndërtojë në dërrasë. Pas leximit, nxënës të ndryshëm marrin pjesë në plotësimin e tabelës të ndërtuar nga mësuesi.

✓	+	-	?
Informacion i njohur	Informacion i ri	Informacion që dihej ndryshe	Informacion shtesë
1. Revolucion 2. Anglia vendi ku filloi 3. Revolucioni 4. U bënë shpikje të reja.	Revolucioni industrial(shek XVIII-XIX) solli: - ndryshime thelbësore në mënyrën e jetesës së njërzve; - në mënyrën e organizimit të prodhimit. Arsyet që Revolucioni filloi në Angli - Anglia kishte krah të lirë pune (Gardhimi) - Kishte pasuri nëntokësore (hekur, qymyr) - Zotëronte tregun në koloni dhe kontinent. - Kishte një flotë të fuqishme tregtare. - Kishte kapitalin e nevojshëm që	Nxënësit mund të mos dinë: - Si u zhvillua gardhimi? - Revolucioni Industrial u parapri nga ai bujqësor	- Cilat ishin ndryshimet në tregun botëror pas revolucionit industrial? - Si e pritën punëtorët përdorimin e makinave? <i>(Mësuesi mund të tregojë për Lëvizjen Ludiste)</i>

	nevojitej për financim. - Rjeti lumor dhe transporti ndihmuan në komunikim. Shpikje të rëndësishme - Faza e I: Në industrinë tekstile:çikriku fluturues Xhon Kej.(1733),Makina Xheni(1764),tezgjahu mekanik, makina për zhveshjen e pambukut etj. - Faza II:Në transport: motori, lokomotiva, anija me avull. Revolucioni i dytë industrial(fundi i shek XIX-shek XX) - nënkupton kalimin drejt shoqërisë industriale - triumfin e revolucionit shkencor - u zbuluan burime të reja energjie si nafta, gazi natyror, elektriciteti. - u zhvilluan degë të industrisë si:industria metalurgjike, kimike, elektrike etj Pasojat e revolucionit industrial: - U zhvillua klasa borgjeze, proletariati i ri qytetar. - Rritje të jashtëzakonshme të qyteteve. - Ndryshoi struktura e popullsisë rritje të popullsisë urbane. - Ndikimi në rritje i doktrinës së liberalizmit ekonomik. - Ndarja e botës në dy hapësira të mëdha: vendet që zotëronin koloni dhe vendet koloniale.		
--	---	--	--

Model 4

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Veprimtari praktike: Jeta në Evropë në shek.XVI-XVII	- Diskutim - Punë në grupe

Sugjerohet që kjo orë mësimi të zhvillohet në kabinetin e informatikës ku nxënësve t'u jepet mundësia të përdorin kompjuterin, internetin për të kërkuar dhe hulumtuar informacion rreth temës së dhënë.

- Ora e veprimtarisë praktike do të zhvillohet në dy faza:

❖ *Faza e parë: Diskutim*

Mësuesi organizon nxënësit të marrin pjesë në diskutim nëpërmjet pyetjeve:

- Si ndryshon jeta e evropianëve në fillimet e epokës moderne?
- Ku jetojnë?
- Si e sigurojnë jetesën?
- Çfarë ushqimesh konsumojnë?
- A arsimohen dhe si?
- Si është higjiena e tyre personale?
- A kanë kohë të lirë dhe si e kalojnë atë?
- Cilat ishin ndryshimet në qytetet e kësaj periudhe?
 - Numri i popullsisë.
 - Organizimi urban.
 - Qytetet si qendra konsumi dhe tregtie.
 - Qyteti dhe borgjezia, një binom i pandashëm.
- A ka risi në kuadrin e organizimit shoqëror-ekonomik?
- Cilat janë zhvillimet në kulturë?
 - Veprat dhe përfaqësuesit kryesorë në letërsi.
 - Rrymat në art dhe arkitekturë, si dhe përfaqësuesit kryesorë të tyre.

❖ *Faza e dytë: Punë në grupe*

Mësuesi e ndan klasën në dy grupe dhe cakton detyrat për secilin grup si më poshtë:

Grupi i parë:

- Grumbulloni të dhëna për jetën e një familjeje fisnike;
- Evidentoni rëndësinë e përkatësisë klasore në aspekte të ndryshme të mënyrës së jetesës;

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi:

- ✓ përkufizon konceptin revolucion industrial;
- ✓ shpjegon arsyet pse revolucioni industrial i ka fillimet në Angli;

- ✓ identifikon shpikjet e reja dhe degët e industrisë që njohën zhvillim gjatë dy revolucioneve industriale;
- ✓ analizon pasojat e Revolucionit Industrial.

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi:

- ✓ identifikon tipare të jetës dhe shoqërisë në shek.XVI-XVII;
- ✓ krahason pozitën e shtresave të ndryshme shoqërore;
- ✓ evidenton arritjet në art, letërsi, arkitekturë dhe përfaqësuesit kryesorë të tyre.

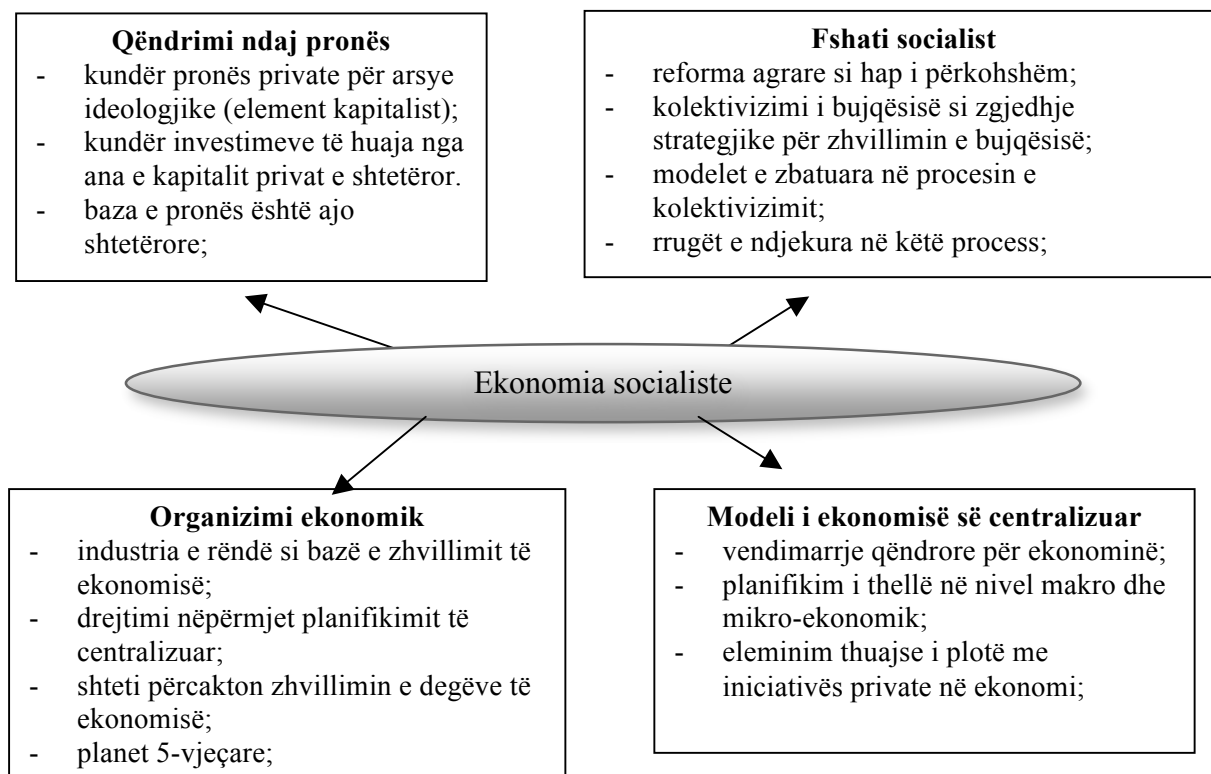
Model 5

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Ekonomia socialiste dhe tiparet e saj.	- Diskutim - Pyetje –përgjigje - Hartë e mendimit

Mësuesi udhëzon nxënësit të lexojnë mësimin rreth 10 minuta dhe ndërkohë shkruan në tabelë pyetjet të cilat nxënësit do i përgjigjen lidhur me informacionin e ri p.sh:

- Cilat ishin bazat ekonomike të Shqipërisë në vitin 1945?
- Ku mbështetej shteti komunist nga pikëpamja e pronës?
- Cili ishte qëndrimi i regjimit ndaj investimeve të huaja?
- A mendoni se procesi i zhvillimit të industrisë së rëndë ishte i përshtatshëm për zhvillimin e Shqipërisë?
- Cili ishte vendi i bujqësisë në strukturën ekonomike të Shqipërisë socialiste?
- A mendoni se Reforma Agrare e vitit 1946 ishte një politikë afatgjatë apo thjesht një masë e përkohshme?
- Cili ishte kuptimi i planeve pesëvjeçare dhe drejtimit të centralizuar të ekonomisë socialiste?

Pasi nxënësit u përgjigjen pyetjeve mësuesi bën një përsëritje të koncepteve duke ndërtuar skemën në tabelë.

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi:

- ✓ evidenton drejtimet kryesore të zhvillimit të ekonomisë socialiste;
- ✓ analizon thelbin e drejtimit të ekonomisë në mënyrë të centralizuar;
- ✓ tregon qëndrimin e shtetit komunist ndaj pronës private në qytet dhe fshat;
- ✓ argumenton, sipas mendimit të tij, arritjet dhe të metat e ekonomisë së planifikuar dhe centralizuar.

Model 6

Tema mësimore	Metoda\ teknika
Veprimtari praktike: Despotati i Epirit	- Punë në grupe - Përgatitje e një posteri

Mësuesi shpjegon si u krijua shteti i Epirit dhe nga kush drejtohej ai (mund t'i referohet situatës së të nxënit në tekst ose materiale të tjera shtesë). Nxënësit janë ndarë në grupe që në orën paraardhëse dhe janë përgatitur për veprimtarinë praktike sipas detyrave të caktuara më poshtë.

Grupi I: Formimi i shtetit të Despotatit të Epirit

- Rrethanat historike të krijimit dhe fillimeve të despotatit
- Shtrirja territoriale e tij

- Marrëdhëniet e despotatit me shtetet e tjera rivale të së njëjtës periudhë

Grupi II: Shqiptarët dhe Despotati i Epirit

- Marrëdhëniet mes popullsisë shqiptare dhe sundimtarëve të despotatit
- Autonomia e shqiptarëve në kuadër të despotatit
- Marrëdhëniet e elementit shqiptar me grupet e tjera etnike që përbënin popullsinë e despotatit

Grupi III: Faktorët e shkatërrimit të Despotatit të Epirit

- Roli i Despotatit të Epirit në përpjekjet për ringritjen e Perandorisë Bizantine
- Konfliktet e despotatit me shtete të tjera sidomos me Perandorinë bullgare dhe atë të Nikesë
- Ndikimi i pakënaqësive të shqiptarëve në rënien e despotatit dhe situata e tyre nën sundimin e ri bizantin

Mësuesi e organizon orën e mësimit në dy pjesë.

Pjesa I (20 min.) – Organizohet në klasë diskutim rreth materialeve të sjella nga nxënësit sipas çështjeve përkatëse

Pjesa II (20 min.) - Organizohen nxënësit për përgatitjen e një posterit ku të pasqyrohen aspektet e ndryshme të historisë së Despotatit të Epirit.

Situata konsiderohet e realizuar nëse nxënësi:

- ✓ shpjegon rrethanat historike të krijimit të despotatit të Epirit;
- ✓ identifikon kufijtë e tij në periudha të ndryshme;
- ✓ vlerëson rolin e familjes së Engjëllorëve në krijimin e Despotatit të Epirit;
- ✓ analizon rolin e elementit shqiptar në jetën e brendshme të Despotatit dhe në konfliktet me formacione të tjera shtetërore konkurrense;
- ✓ analizon faktorët e rënies së Despotatit dhe situatën e popullsisë shqiptare.

Projekti kurrikular vjetor

Ky projekt mund të strukturohet në 4 ose 5 orë mësimore sipas zgjedhjes së mësuesve dhe nxënësve.

Tema: Shteti shqiptar, sa larg dhe afër Europës.

Rezultatet e të nxënit:

Gjatë zhvillimit të këtij projekti, nxënësi:

- evidenton rrethanat historike dhe pozitën e trojeve shqiptare në fillim të shek. XX;
- analizon qëndrimet e Fuqive të Mëdha evropiane ndaj procesit të krijimit të shtetit të pavarur shqiptar dhe hapave të parë të tij;

- vë në dukje përpjekjet e qarqeve patriotike shqiptare për konsolidimin e pozitës së shtetit shqiptar në Konferencën e Paqes në Paris dhe qëndrimin e Fuqive të Mëdha;
- vlerëson politikën e jashtme të monarkisë shqiptare;
- evidenton pozitën e Shqipërisë dhe shtetit shqiptar gjatë Luftës së Dytë Botërore.
- analizon aleancat dhe rreshtimin ndërkombëtar të shtetit komunist shqiptar pas Luftës së Dytë Botërore;
- përshkruan politikën e izolimit, në marrëdhëniet ndërkombëtare, të Shqipërisë komuniste;
- analizon politikën e hapjes së Shqipërisë pas rrëzimit të sistemit komunist dhe identifikon hapat e Shqipërisë në procesin e integrimit evropian .

Konceptet kryesore: Bashkim personal”, “Shqipëri e Madhe”, “pavarësi relative, konjunkturë ndërkombëtare, mbështetje në forcat e veta.

Partnerët: Studiues të historisë dhe marrëdhënieve ndërkombëtare.

Burimet kryesore të informacionit: Teksti mësimor Historia 11, interneti, materiale të shkruara në formë publikimesh apo artikujsh për këtë tematikë, materiale audiovizuale me karakter dokumentar apo artistik, biseda me specialistë të fushës.

Metodologjia që do të përdoret: Punë në grup, hulumtim, intervista, diskutim, analizë, paraqitje, debat dhe shkëmbim mendimesh.

Mjetet në përdorim: Teksti mësimor, materiale të shtypura, informacione nga shtypi i shkruar, kompjuter, video-projektor, smartboard, postera, material vizuale (foto ose filma).

Organizimi i klasës: Nxënësit do të ndahen në grupe duke u orientuar nga periudhat e ndryshme të historisë së marrëdhënieve ndërkombëtare të shtetit shqiptar. Përveç prezantimit të punës hulumtuese sipas tematikës së periudhës, synohet të ndërtohet një vështrim krahasues në kohë të politikës së jashtme dhe marrëdhënieve të shtetit shqiptar me Evropën.

Projekti zhvillohet në faza duke filluar me përcaktimin e temës dhe duke vazhduar me gjetjen e materialeve, përpunimin e tyre dhe deri në arritjen e një produkti përfundimtar.

Udhëzime për realizimin e projektit:

- Shpjegon rrethanat historike të trojeve dhe popullsisë shqiptare në përfundim të procesit të shpërbërjes së Perandorisë Osmane dhe rreziqet me të cilat përballeshin ato.
- Evidenton rolin e Fuqive të Mëdha evropiane kundrejt shtetit të ri shqiptar dhe diferencon qëndrimet në favor apo kundër duke analizuar përplasjet e interesave mes tyre.
- Arsyeton raportin mes përpjekjeve të faktorit të brendshëm dhe konjunkturave ndërkombëtare të shprehura në Konferencën e Paqes në Paris në konsolidimin e pozitave dhe njohjes ndërkombëtare të Shqipërisë.
- Analizon konceptet “bashkim personal”, “Shqipëri e Madhe”, “pavarësi relative”, në kuadër të pozitës së shtetit shqiptar gjatë Luftës së Dytë Botërore.

- Hulumtohet mbi ndryshimet në politikën e jashtme të shtetit shqiptar, orientimin e tij në marrëdhëniet ndërkombëtare dhe ndryshimet në sistemet e aleancave pas ardhjes në pushtet të Partisë Komuniste.
- Debatohet mbi tiparet, ngjarjet kryesore dhe politikat përcaktuese të pozicionit të Shqipërisë në raport me marrëdhëniet ndërkombëtare drejt një izolimi progresiv deri në zbatimin e politikës “Te mbështetemi në forcat tona”.

Përshkrimi përmbledhës i veprimtarive kryesore që do të zhvillohen gjatë projektit:

Nxënësit:

- ndahen në grupe, sipas vlerësimit të mësuesit, me qëllim realizimin e projektit, njihen me përmbajtjen e projektit dhe burimet e informacionit dhe me metodën e punës dhe japin idetë e tyre;
- marrin nga mësuesi sugjerime mbi shpërndarjen e punës brenda grupit dhe ndajnë detyra brenda grupit;
- në vazhdim të punës evidentohet kontributi i secilit anëtar të grupit dhe shkalla e bashkëpunimit midis tyre;
- raportohen veshtirësitë dhe bëhen sugjerime edhe nga nxënës të grupeve të tjera mbi zgjidhje dhe ide të ndryshme;
- nxënësit raportojnë punën e bërë deri në faza të ndryshme të projektit në trajtën e një raporti paraprak, ndaj u këshillohet të tregojnë një vëmendje të veçantë për origjinalitetin e punimit;
- evidentohet kontributi i secilit anëtar të grupit dhe shkalla e bashkëpunimit midis tyre;
- nxënësit përshkruajnë shkallën e përdorimit të burimeve të informacionit, rrugët e sigurimit dhe vlefshmëria e tyre;
- raportohen veshtirësitë dhe bëhen sugjerime edhe nga nxënës të grupeve të tjera mbi zgjidhje dhe ide të ndryshme;
- në përfundim të projektit, bëhet paraqitja e punës së secilit grup, që mund të bëhet në mënyrë elektronike ose me anë të posterave, skemave etj., sipas vendimmarrjes së grupit;
- dorëzohet produkti i shtypur dhe CD shoqëruese;
- diskutohen dhe debatohet në klasë lidhur me përfundimet e arritura;
- nxënësit vlerësojnë argumentet e njeri – tjetrit; mësuesi vlerëson punën e secilit grup me argumentet më bindëse dhe mënyrën sesi e kanë paraqitur projektin.

Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor:

Ora 1: Diskutimi i temës së projektit dhe përcaktimi i tematikave të veçanta dhe krijimi i grupeve të punës

Ora 2: Bisedë me studiues të historisë dhe marrëdhënieve ndërkombëtare/ Hulumtim mbi dokumentet historike dhe në internet

Ora 3: Përgatitja e informacionit për prezantim

Ora 4-5:Prezantimi i projektit

Përshkrimi i produktit të projektit (duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).

- Nëpërmjet këtij projekti nxënësit do të demonstrojnë njohuri/ shprehi/aftësi e qëndrime për zhvillimin e pozitës ndërkombëtare të Shqipërisë që nga themelimi i shtetit të pavarur shqiptar e deri në ditët tona. Ai duhet të diferencojë fazat e ndryshme të zhvillimit të kësaj pozite me veçoritë dhe të përbashkëtat e tyre. Një theks i veçantë do t'u vihet raporteve të Shqipërisë me vendet evropiane dhe vendin e saj në këto raporte deri në aspiratën e sotme për integrim në Bashkimin Evropian.
- Prezantimi i projektit do të realizohet në formën e dokumentarit, materialit në power point/ albumit ose posterit. Pra, grupet do të përzgjedhin një nga format e prezantimit.

SKEMA E VLERESIMIT

Projekti kurrikular vjetor				
Periudha	Kriteri	Niveli 2	Niveli 3	Niveli 4
Periudha 1	• Strukturon pyetësorët/intervistat në përmbushje të tematikës dhe mbledhjes së të dhënave.	Formulon pyetje të cilat nuk e adresojnë problemin konkret dhe grumbullimin e të dhënave. (2 pikë)	Formulon pyetje që adresojnë pjesërisht problemin dhe mundësojnë grumbullimin e të dhënave. (3 pikë)	Formulon pyetje që adresojnë tërësisht problemin dhe mundësojnë grumbullimin e të dhënave. (5 pikë)
	• Identifikon dhe përdor burime të larmishme për hulumtimin e informacionit.	Përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit. (2 pikë)	Identifikon dhe përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit pa vlerësuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre. (4 pikë)	Identifikon dhe përdor burime të ndryshme për hulumtimin e informacionit duke vlerësuar vlefshmërinë dhe besueshmërinë e tyre. (6 pikë)
	• Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup.	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës.	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë.	Demonstron gadishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan

		(1 pikë)	(2 pikë)	ide me të tjerët. (3 pikë)
Totali		15 pikë		
Periudha 2	Përpunon informacionin e mbledhur bazuar në të dhëna.	Identifikon informacionin dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime të thjeshta. (1 pikë)	Përshkruan informacionin dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime bazuar në të dhëna. (2 pikë)	Analizon dhe interpreton informacionin dhe të dhënat historike për të nxjerrë përfundime dhe evidentuar kufizimet. (2 pikë)
	Organizon draft-produktin në përmbushje të tematikës dhe zgjidhjes së problemit.	Strukturon raportin në çështje që adresojnë pjesërisht problemin, por nuk ofrojnë zgjidhje. (1 pikë)	Strukturon raportin në çështje që adresojnë pjesërisht problemin dhe ofrojnë zgjidhje të pjesshme. (2 pikë)	Strukturon raportin në çështje që adresojnë tërësisht problemin dhe ofrojnë zgjidhje. (3 pikë)
	Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup. (2 pikë)	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës. (1 pikë)	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë. (1 pikë)	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët. (2 pikë)
Totali		15 pikë		
Periudha 3	Trajton tematikën në funksion të zgjidhjes së problemit.	Identifikon zgjidhje për çështjen historike aktuale pa u thelluar në pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar. (1 pikë)	Propozon zgjidhje për çështjen historike aktuale dhe identifikon disa ndër pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar. (2 pikë)	Propozon zgjidhje për çështjen historike aktuale dhe analizon pasojat e mundshme të zgjidhjes së propozuar. (3 pikë)
	Prezanton informacionin duke përdorur kronologjinë, gjuhën dhe fjalorin e përshtatshëm historik	Organizon me vështitësi informacionin, pa e përshtatur për audiencën e synuar. (1 pikë)	Organizon informacionin, pa e përshtatur atë për audiencën e synuar dhe e përcjell qartë; përdor kronologjinë, fjalorin dhe terminologjinë (2 pikë)	Organizon informacionin, e përshtat atë për audiencën e synuar dhe e përcjell qartë; përdor kronologjinë, fjalorin dhe terminologjinë (3 pikë)

			historike.	historike.
		(2 pikë)	(3 pikë)	(3 pikë)
	Shkëmben ide dhe bashkëpunon në grup për prezantimin e produktit përfundimtar	I bashkohet grupit por nuk është aktiv në realizimin e detyrës.	Bashkëpunon me grupin vetëm kur i kërkohet nga anëtarët e tjerë.	Demonstron gatishmëri për realizimin e detyrës dhe ndan ide me të tjerët.
		(1 pikë)	(2 pikë)	(3 pikë)
Totali		20 pikë		

6. PLANIFIKIMI I LËNDËS DHE MODELE TË PLANIFIKIMIT LËNDOR

Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe i lirë në procesin e mësimdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën Kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënit janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Ata përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

6.1 Llojet e planifikimeve

Planifikimi i mësimdhënies për lëndën e historisë përfshin:

- Planifikimin vjetor
- Planifikimin për secilën periudhë
- Planifikimin ditor

Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator- dhjetor). Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë.

Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e

nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqëndruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të lëndës.

6.2 Planifikimi vjetor i lëndës

Për planifikimin vjetor të lëndës, mësuesi, përveç programit mësimor duhet të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm përvetësimit të një rezultati të nxëni të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxëni.

Plani vjetor është një plan sintetik. Mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tri periudha. Periudhat janë:

- periudha e parë: shtator- dhjetor;
- periudha e dytë: janar - mars;
- periudha e tretë: prill- qershor.

Periudhat nuk janë semestra, por janë periudha reflektimi për mësuesit dhe nxënësit duke reflektuar mbi punën dhe rezultatet e tyre dhe si mund të përmirësohet në vazhdim.

Tabela: Model planifikimi vjetor në lëndën

FUSHA: SHOQËRIA DHE MJEDISI

LËNDA: HISTORI

KLASA: 11

72 ORË

Tabela: Model planifikimi vjetor në lëndën e historisë

Tematikat	Shpërndarja e përmbajtjes lëndore për realizimin e kompetencave		
	Shtator – Dhjetor 26 orë	Janar - Mars 24 orë	Prill - Qershor 22 orë
I.Parahistoria dhe antikiteti në territoret shqiptare (9 orë)	Periudha parahistorike Gjurmë të parahistorisë në territoret shqiptare, Qytetërimi ilir Ilirët: prejardhja dhe	Shqiptarët dhe osmanët (vazhdim) Shqiptarët në periudhën e tanzimatit, Lidhja Shqiptare e Prizrenit dhe	Vendosja e regjimit komunist në Shqipëri 1944-1990 (vendosja e regjimit komunist në Shqipëri, Shqipëria gjatë viteve 1944-1948, ndërtimi i partisë-shtet në Shqipëri, sipas modelit stalinist (1948-
II.Territoret shqiptare në mesjetë (6 orë)	shtrirja territoriale e tyre. jeta ekonomike e shoqërore e ilirëve, shteti ilir, shteti i	veprimtaria e saj Rilindja Kombëtare Shqiptare	

orë)	Epirit, mbretëria dardane,	Përpjekjet e shqiptarëve	1953), Shqipëria gjatë viteve
III. Shqiptarët	konfliktet iliro-romake,	për gjuhë dhe për	1954-1961, Shqipëria gjatë
në fund të	burimet e shkruara greke	shkollë shqipe gjatë	viteve 1961-1978, vetizolimi i
shek. XIV –	dhe romake për	shekullit XIX,	shtetit shqiptar dhe kriza e
fillimin e	qytetërimit ilir.	xhonturqit dhe	regjimit komunist (1978-
shek. XX (13	Territoret shqiptare në	shqiptarët, kuvendi i	1990),
orë –vazhdon	Mesjetë	Vlorës dhe shpallja e	Shqiptarët në ish-Jugosllavi
periudhën e	Mesjeta e hershme	pavarësisë së	gjatë viteve 1945-1990, jeta e
dytë	arbërore, vazhdimësia	Shqipërisë, roli i	përditshme në Shqipërinë
IV. Sfidat e	etnokulturore, Arbëria	diasporës në zgjimin e	komuniste, opozitarët e
shtetit të	midis Lindjes dhe	ndërgjegjes kombëtare	regjimit komunist)
pavarur	Perëndimit	shqiptare.	Rënia e regjimit komunist
shqiptar	(zhvillimet politike në	Sfidat e shtetit të	dhe fitorja e demokracisë
(1912-1939)	shek. XI-XIV), Despotati i	pavarur shqiptar	Lëvizja kundër regjimit
(12 orë)	Epirit, ekonomia dhe	1912-1939 (shteti	komunist, reformat
V. Shqiptarët	shoqëria në qytetin dhe	shqiptar në vitet 1912-	demokratike, integrimi në
dhe Lufta e	fshatin mesjetar arbëror,	1914, Shqipëria gjatë	institucionet euro-atlantike,
Dytë Botërore	organizimi politik në	Luftës së Parë Botërore	shpallja e pavarësisë së
(1939-1944)	Arbërinë e shek. XIV-XV,	(1914-1918),	Kosovës.
(8 orë)	arti, kultura, letërsia,	Konferenca e Paqes dhe	
VI. Shqipëria	arsimi dhe besimi në	Kongresi i	
gjatë regjimit	Arbërinë mesjetare.	Lushnjës, shqiptarët e	
komunist	Shqiptarët dhe osmanët	Kosovës, Çamërisë dhe	
(1945-1990)	Ardhja e osmanëve në	viseve të tjera,	
(11 orë)	Ballkan dhe qëndresa	republika shqiptare,	
VII. Rënia e	ballkano-arbërore (fundi i	monarkia shqiptare në	
regjimit	XIV-fillimi i shek. XV),	vitet 1928-1939,	
komunist.	Gjergj Kastriot Skënderbeu	lëvizjet politiko-	
Fitorja e	dhe Besëlidhja e Lezhës,	shoqërore në Shqipëri	
demokracisë	qëndresa e shqiptarëve	në vitet në vitet 1925-	
	kundër osmanëve dhe	1939	
	diplomacia e shtetit të	Lufta e Dytë Botërore	
	Skënderbeut, figura e	1939-1944	
	Gjergj Kastriot	Shqipëria nën	
	Skënderbeut përmes		

	letërsisë dhe artit shqiptar e botëror, territoret shqiptare gjatë sundimit osman (shek. XVI-XVIII), Pashallëku i Shkodrës, Pashallëku i Janinës, arsimit dhe kultura në shek. XVI-XVII, Rilindja Kombëtare dhe tiparet e programit politik të rilindësve shqiptarë	pushtimin fashist italian, rritja e lëvizjes antifashiste në Shqipëri, Shqipëria nën pushtimin gjerman dhe qëndresa shqiptare, shqiptarët e Kosovës dhe të Çamërisë gjatë Luftës II Botërore, hebrenjtë dhe shqiptarë në Luftën e Dytë Botërore, çlirimi i vendit dhe pasojat e luftës.	
--	---	---	--

6.3 Planifikimi sipas periudhave

Planifikimi i periudhës është një planifikim më afatshkurtër dhe më i detajuar i mësimdhënies. Ai është analitik dhe në të detajohen temat mësimore që do të zhvillohen përgjatë saj. Mësuesi harton planifikimin e periudhës përkatëse në fillim të saj dhe e dorëzon në drejtorinë e shkollës para fillimit të periudhës. Ky plan hartohet duke iu përmbajtur programit dhe tekstit mësimor përkatës. Në planet sipas periudhave planifikohen të gjitha orët. Mësuesit janë të lirë të bëjnë ndryshimet e tyre hap pas hapi në varësi të specifikave të lëndës së tyre.

Ky lloj planifikimi kërkon që mësuesi të përcaktojë me kujdes:

a) Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe

Në këtë rubrikë mësuesi do të vendosë rezultatet e të nxënit të kompetencave kyçe, të cilat do të zhvillohen nga nxënësit përgjatë temave mësimore, të zhvilluara gjatë kësaj periudhe. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate në programin mësimor, të rubrika “Rezultatet kryesore të të nxënit, sipas kompetencave kyçe që realizohen nëpërmjet lëndës së ...”.

b) Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës

Në këtë rubrikë vendosen rezultatet e të nxënit sipas kompetencave të lëndës, të cilat do të arrihen nga nxënësi nëpërmjet zhvillimit të këtyre temave mësimore. Mësuesi i përzgjedh këto rezultate të nxëni nga programi mësimor sipas tematikave të përmbajtjes së lëndës.

c) Numri rendor

Këtu vendosen numrat për temat mësimore. Totali i numrave në planin e periudhës përkon me numrin e orëve që janë përcaktuar në planin vjetor të lëndës ose të modulit.

d) Kapitulli

Në këtë rubrikë shënohen kapitujt mbi të cilat është ndërtuar teksti i lëndës.

e) Tema mësimore

Në këtë rubrikë shënohen të gjitha temat mësimore që do të zhvillohen gjatë periudhës. Kjo rubrikë përmban:

Orë të detyruara për t'u planifikuar

- temat mësimore brenda të cilave do të realizohen rezultatet e të nxënit. Mësuesi orientohet sipas tekstit mësimor;
- orët e veprimtarive praktike që do të zhvillojë mësuesi për zbatimin dhe demonstrimin e aftësive të fituara në lëndën e historisë si dhe për zhvillimin e kompetencave të lëndës e kompetencave kyçe.
- orët e projektit/eve kurrikulare që do të zhvillojë mësuesi për zbatimin dhe demonstrimin e aftësive të fituara në lëndën e historisë si dhe për zhvillimin e kompetencave të lëndës e kompetencave kyçe.
- orët e testeve përmbledhëse për të matur njohuritë e fituara nga nxënësit në periudhën përkatëse. Mësuesi planifikon 3 teste përmbledhëse, nga një për çdo periudhë. Testet përmbledhëse planifikohen kur mësuesi e shikon të arsyeshme kohën e zhvillimit e tij, d.m.th jo detyrimisht në fund të periudhës, por edhe disa javë përpara se të mbarojë periudha.

Opsionale

- orët e vlerësimit të portofolit, për t'u krijuar mundësi nxënësve të prezantojnë punimet e tyre dhe të shkëmbejnë eksperiencë me njëri – tjetrin. Në lëndën e historisë mësuesi mund të planifikojë 1-2 orë vlerësimi portofoli në varësi të kushteve specifike për çdo periudhë. Mësuesi planifikon vlerësimin e portofolit në planifikimin e periudhës, por ai është fleksibël për ta ndryshuar këtë planifikim dhe ta realizojë vlerësimin e portofolit në kohën kur nxënësit i kanë përfunduar detyrat e tyre, sipas afateve të përcaktuara nga mësuesi.

f) Situata e të nxënit

Në këtë rubrikë vendosen situatat e të nxënit që mësuesi parashikon të realizojë gjatë periudhës, të cilat mund të ndryshohen dhe plotësohen përgjatë zhvillimit të lëndës. Situatat e të nxënit mund t'i përkasin një teme mësimore, disa temave mësimore, ashtu sikurse mund të ketë tema mësimore për të cilat mësuesi nuk zhvillon situata të nxëni. Me situatë të nxëni kuptohet ndërtimi i njohurive nëpërmjet një situatë praktike ose reale si pjesë e metodologjisë dhe organizimit të klasës.

g) Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve

Në këtë rubrikë mësuesi vendos teknikat dhe metodat e mësimdhënies (p.sh., harta e konceptit, parashikimi me terma paraprakë, grupet e ekspertëve, punë në grup etj.) që do të përdoren gjatë

zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar (jo shumë e detajuar sepse e tillë kjo rubrikë detajohet në planifikimin ditor).

h) Vlerësimi

Këtu vendosen teknikat e vlerësimit që do të përdoren gjatë zhvillimit të këtyre temave në një periudhë të caktuar si p.sh., vlerësimi i përgjigjeve me gojë; vlerësimi i punës në grup; vlerësim mes nxënësish; vlerësim i aktivitetit gjatë debateve në klasë; vlerësim i detyrave të shtëpisë; vetëvlerësim; intervistë me një listë treguesish; vëzhgim me një listë të plotë treguesish; portofol, prezantim ose punë me gojë ose me shkrim, projekt kurrikular etj. Kjo rubrikë nuk detajohet shumë sepse është e detajuar në planifikimin ditor.

i) Burimet

Në këtë rubrikë mësuesi vendos burimet që do të përdoren për arritjen e rezultateve të të nxënës si p.sh., teksti i nxënësit, teksti i ushtrimeve (nëse ka të tillë), materiale të përgatitura nga mësuesi ose nxënësi etj. Kjo rubrikë nuk plotësohet në mënyrë shumë të detajuar, pasi e tillë do të plotësohet në planifikimin ditor.

Model planifikimi për një periudhë

Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave kyçe

Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit: shqyrton, analizon, parashtron pyetje, për të argumentuar, diskutuar dhe komunkuar informacionin historik si dhe konceptet dhe idetë historike. Përdor funksionet gjuhësore të teksteve historike, duke përfshirë fjalorin historik, fjali të ndërtuara saktë, për përshkrimin e ngjarjeve, fjali komplekse për shpjegimin e marrëdhënieve shkak-pasojë, përdorimin e gjerë të emrave, ndjafoljeve dhe mbiemrave për të përshkruar vendet, njerëzit dhe ngjarjet.

Rezultatet e të nxënës sipas kompetencave historike

Kërkimi historik: identifikon dhe shqyrton individualisht dhe si pjesë e një grupi, pyetje specifike historike ose çështje, duke bërë testimin e hipotezave dhe reflekton në mënyrë kritike për pyetje ose çështje historike.

Nr.	Tematika	Organizimi i temave me dy orë të njëpasnjëshme	Temat mësimore	
1		Periudha parahistorike	Periudha parahistorike	
2		Qytetërimi ilir	Qytetërimi ilir	
3		Qytetërimi ilir	Mbretëritë ilire	
4			Shteti i Epirit	

.....				
11		Territoret shqiptare në Mesjetë	Territoret shqiptare gjatë Mesjetës së Hershme (shek. V–X)	
12			Zhvillimi ekonomik dhe shoqëror në fshatin e qytetin mesjetar (shek. X-XIV)	
13		Veprimtari praktike	Veprimtari shkollor	
14			Veprimtari shkollor (<i>Projekt shkollor ose konkurs në rang shkolle ose eskursion etj.</i>)	
17		Përsëritje		
20				
22		Test përmblledhës	Test përmblledhës – Periudha e parë	
23			)	
24		Projekti kurrikular	Projekt (1) ²	
25			Projekt (2)	
26		Rilindja Kombëtare dhe tiparet e programit politik të rilindësve shqiptarë		

6.4 Planifikimi ditor

Mësuesi planifikon çdo orë mësimore. Në ndryshim nga planifikimi tradicional, në planifikimin e kurrikulës me kompetenca kemi këto ndryshime:

Planifikimi (tradicional) i orës së mësimi	Planifikimi bazuar në kompetenca i orës së mësimi
Në planifikim përcaktohet çfarë bën mësuesi për të realizuar mësimin.	Në planifikim përcaktohet çfarë bëjnë nxënësit ndërsa realizohet mësimi (situatat, veprimtaritë, detyrat).

²Orët e projektit mund të zhvillohen edhe të shpërndara. Në varësi të mundësive dhe fleksibilitetit që ka, mësuesi mund të planifikojë 2-3 orë projekti kurrikular.

Mësimi përqëndrohet pothuajse te përmbajtja.	Mësimi përqëndrohet mbi proceset dhe veprimtaritë.
Mësimi pritët të ketë të njëjtin organizim të orës së mësimit gjithmonë.	Mësimi nuk ka të njëjtën metodologji gjithmonë. Organizimi varet nga rezultatet që duam të arrijmë.
Roli i mësuesit është kryesisht ligjërues (shpjegon).	Roli i mësuesit është organizator duke mbizotëruar dhe duke e vënë theksin të bashkëveprimi i nxënësve.

Model planifikimi i orës mësimore

Plan ditor për orë mësimore 45 minuta				
Klasa	Fusha	Lënda	Tema mësimore	Situata e të nxënit
11	Shoqëria dhe mjedisi	Histori	Ardhja e osmanëve në Ballkan dhe qëndresa ballkano arbërore (fundi i shek. XIV – fillimi i shek. XV)	Mësuesi e nis orën e mësimit me një prezantim të principatës së Kastriotëve dhe Arianitëve. Shiko: https://www.youtube.com/watch?v=y2aC2PM5-gQ
Rezultatet e të nxënit <i>Nxënësi:</i> - përcakton arsyet e ardhjes së osmanëve në Ballkan dhe territoret shqiptare; - evidenton përpjekjet e ballkanasve për qëndresë ndaj osmanëve; - shpjegon format e para të qëndresës në territoret shqiptare. - zhvillon aftësitë e komunikimit për të ndërtuar kompetencat historike, për të shqyrtuar, për të analizuar, për të parashtruar pyetje, për të argumentuar, për të diskutuar dhe për të komunikuar informacionin historik, konceptet dhe idetë; (<i>Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit</i>) - zhvillon aftësitë e të menduarit për realizimin e kërkimit historik; (<i>Kompetenca e të menduarit</i>) - zhvillon aftësitë e të nxënit për të shfrytëzuar të dhënat për të demonstruar të kuptuarit e koncepteve historike dhe shoqërore, duke i prezantuar nëpërmjet formave të ndryshme të të shprehurit trashëgiminë materiale dhe shpirtërore; (<i>Kompetenca e të nxënit</i>)				
Fjalët kyçe		Burimet		Metodologjia
		Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare		

- vasalitet. - koalicioni ballkanik, - osmanëve - sanxhak. - principatë, - kryengritje	- Libri i nxënësit , interneti,botime të ndryshme, - enciklopedi ,hartë e principatave të shek XIV, hartë të pushtimeve të para osmane etj.	- Gjeografinë - Letërsinë	- Bashkëbisedim/mësim dhe ndërsjelltë
---	--	--	---

Organizimi i orës së mësimi

Mësuesi e nis orën e mësimi me një prezantim të principatave kryesore të shek. XIV në Arbëri duke u përqendruar te ajo e Kastriotëve dhe e Arianitëve.

Shikoni: <https://www.youtube.com/watch?v=y2aC2PM5-gQ>

Pasi ndjekin prezantimin, mësuesi organizon një bashkëbisedim me nxënësit duke rikujtuar njohuri nga temat e mëparshme si dhe njohuri të mësuara në klasën e 10-të mbi Perandorinë Osmane p.sh.:

- Cilat ishin principatat kryesore në vendin tonë?
- Nga kush drejtoheshin?
- Cilat ishin ato tipare që tregojnë për organizimin e tyre si dhe shtetet e tjera të mesjetës?
- Kur u krijua shteti osman?
- Ku shtrihej ai në periudhën e lulëzimit të tij?
- Kujtoni se cilat ishin arsyet që osmanët pushtuan lehtë ballkanin?

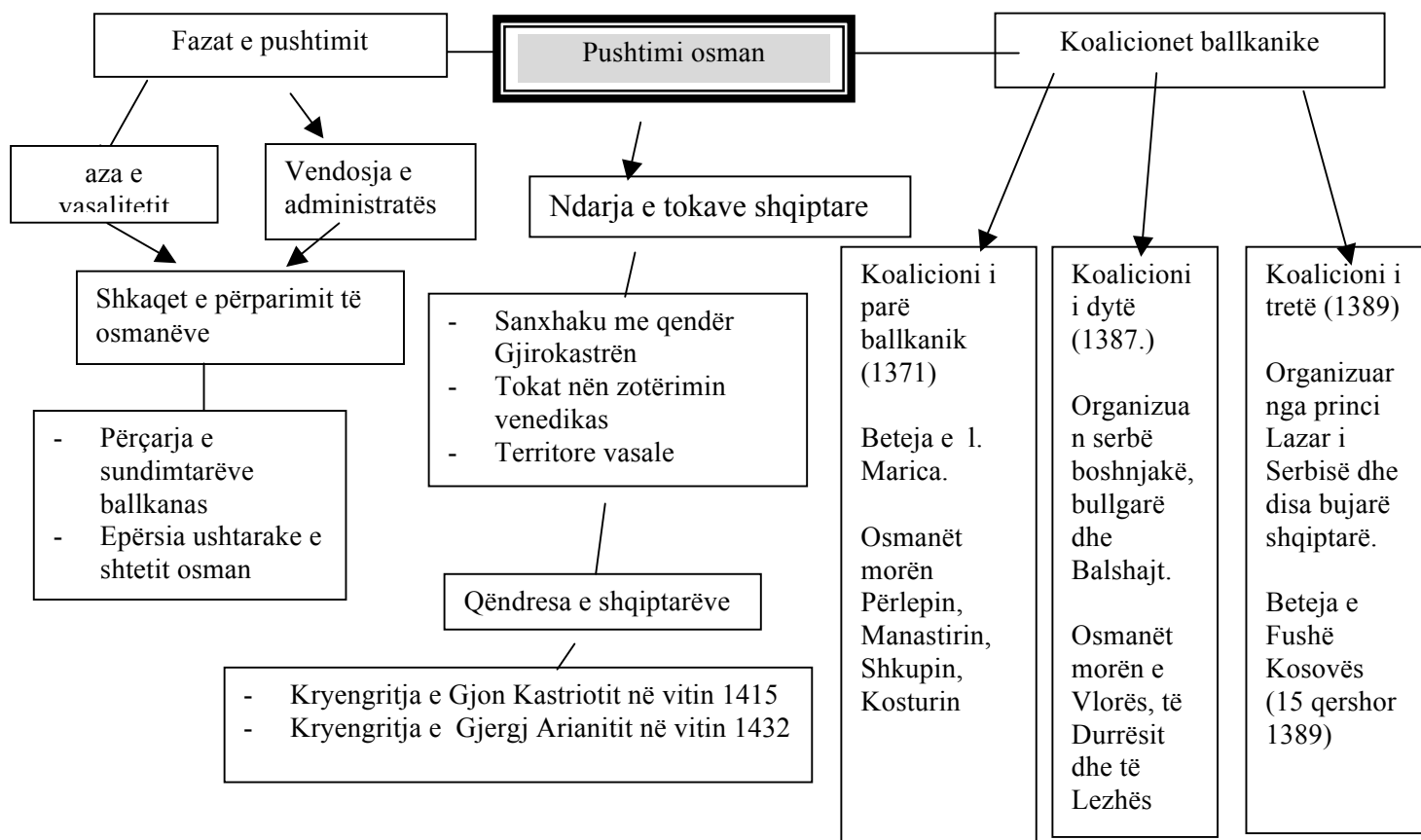
Ndërtimi i njohurive

Mësuesi e ndan klasën në grupe sipas pjesëve të mësimi dhe udhëzon të lexohet mësimi

Nga secili grup mësuesi cakton një nxënës i cili do të luaj rolin e mësuesit. Detyra e tij është të shpjegojë përmbajtjen e mësimi, të shpjegojë paqartësitë e nxënësve të tjerë si dhe të drejtojë pyetje për nxënësit e grupit për të kontrolluar nëse është kuptuar mësimi.

Grupi i parë	Grupi i dytë	Grupi i tretë
Qëndrimi i klasës feudale ballkanike dhe shqiptare ndaj osmanëve.	Koalicionet ballkanike.	Ndarja e tokave shqiptare

Mësuesi tregon kujdes që të mos ngelen informacione të mësimi pa u shpjeguar për këtë arsye në përfundim të veprimtarisë ndërton njohuritë e reja në mënyrë të përmblodhur në tabelë.

Pyetje për diskutim

Mësuesi nxit të mënduarit kritik të nxënësve duke drejtuar pyetjen:

Duke vështruar në hartë shtrirjen e principatës së Gjon Kastriotit evidentoni faktet që dëshmojnë se kjo principatë kishte potencial ekonomik.

Situata quhet e realizuar nëse nxënësi:

1. analizon shkaqet e përparimit të shpejtë të osmanëve në Ballkan;
2. shpjegon pjesëmarrjen e gjerë të shqiptarëve në koalicionin e 1389-ës;
3. evidenton copëtimin e tokave shqiptare;
4. analizon politikën e Gjon Kastriotit dhe Gjergj Arianitit kundrejt osmanëve.

Vlerësimi:

Vlerësimi i nxënësit mbështetet në përgjigjet e dhëna në formulimin e pyetjeve, në të mënduarit kritik dhe në arritjen e kompetencave.

Niveli 2:

- Liston betejat e ndryshme mes osmanëve dhe popujve ballkanikë.
- Evidenton në hartë përmarrimin e osmanëve në gadishullin ballkanik.
- Dallon ndarjen e tokave shqiptare në fundshekullin XIV – fillimin e shek. XV).
- Tregon ngjarjet kryesore të rezistencës shqiptare ndaj osmanëve.

Niveli 3:

- Shpjegon fazat e ndryshme të pushtimeve osmane në Ballkan.
- Analizon shkaqet e suksesit të osmanëve në Ballkan.
- Shpjegon organizimet e koalicioneve ballkanase kundër pushtimit osman.

Niveli 4:

- Bën lidhjen mes situatës së brendshme të shteteve ballkanike dhe qëndresës antiosmane.
- Vlerëson qëndrimin e klasës sunduese ballkanike përkundrejt pushtuesve osmanë.
- Interpretton faktet dhe prezanton punën e bërë individualisht apo në grup.

Detyrat dhe puna e pavarur:

- Rendit koalicionet ballkanike dhe pjesëmarrësit e tyre si dhe përparimin e osmanëve në Ballkan duke ndërtuar hartën e ballkanit ku të paraqiten me ngjyra të ndryshme pushtimet e realizuara pas çdo koalicioni.

Plan ditor për orë mësimore 90 minuta				
Klasa	Fusha	Lënda	Tema mësimore	Situata e të nxënit
11	Shoqëria dhe mjedisi	Histori	- Shqipëria nën pushtimin fashist italian - Rritja e lëvizjes antifashiste në Shqipëri (1941-shtator 1943)	Mësuesi, për të nxitur kureshtjen e nxënësve shfaq në monitor sekuenca mbi pushtimin fashist italian në Shqipëri dhe Konferencën e Mukjes: https://www.youtube.com/watch?v=RTk0tunëtYs https://www.youtube.com/watch?v=f5ëkXeimzag Mësuesi nxit kureshtjen e nxënësve duke drejtuar pyetje dhe organizuar diskutimin në klasë.
Rezultatet e të nxënit sipas kompetencave kyçe: • <i>Kompetenca e komunikimit dhe të shprehurit. Nxënësi:</i> përdor funksionet gjuhësore të teksteve historike, duke përfshirë fjalorin historik, fjali të ndërtuara saktë për përshkrimin e ngjarjeve, fjali komplekse për shpjegimin e marrëdhënieve shkak-pasojë, përdorimin e gjerë të emrave, ndajfoljeve dhe mbiemrave për të përshkruar vendet,				

njerëzit dhe ngjarjet.

- *Kompetenca e të menduarit. Nxënësi:*

përdor mendimin kritik për të përzgjedhur burimet, për të interpretuar të shkuarën nëpërmjet informacionit, për të dhënë argumenta bazuar në burime dhe për të saktësuar saktësinë e burimeve;

- *Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin. Nxënësi:*

diskuton individualisht ose në grup për rëndësinë që ka e shkuara në kuptimin e të tashmes dhe perspektivat e të ardhmes

- *Kompetenca personale. Nxënësi:*

përdor aftësitë e komunikimit, punës në grup etj. për të prezantuar dhe argumentuar idetë e tij.

Rezultatet e të nxënit të kompetencave të fushës sipas temës mësimore. Nxënësi:

- evidenton situatën e marrëdhënieve italo-shqiptare në prag të pushtimit fashist të Shqipërisë dhe përpjekjet e mbretit Zog për gjetjen e një rrugëdalje;
- tregon dinamikën e pushtimit dhe rezistencën e shqiptarëve ndaj tij;
- shpjegon ndryshimet kushtetues, në organizimin shtetëror dhe ekonomi pas pushtimit të Shqipërisë;
- evidenton format e rezistencës antifashiste në Shqipëri;
- analizon procesin e formimit të forcave politike të organizuara me karakter antifashist;
- shpjegon të përbashkëtat dhe dallimet mes forcave të ndryshme politike antifashiste në Shqipëri;
- argumenton arsyet e thirrjes së Konferencës së Mukjes dhe qëndrimin e Partisë Komuniste ndaj saj.

Fjalët kyçe	Burimet	Lidhja me fushat e tjera ose me temat ndërkurrikulare	Metodologjia
- bashkim personal - fashistizim i shkollës - trakte - akte sabotimi - Mujo Ulqina ku - internim - zogist - nacionalist - Komintern - Front Antifashist	Libri i nxënësit, hartë e Shqipërisë, interneti, enciklopedi etj	- Gjuhën - Letërsinë - Gjeografine	- Diskutim/ INSERT/ Lexim dhe mendim i drejtuar.

Nacionalçlirimtar - këshill nacionalçlirimtar - Balli Kombëtar - Konferenca e Mukjes			
---	--	--	--

Organizimi i orës së mësimi

Mësuesi, për të nxitur kureshtjen e nxënësve, shfaq në monitor sekuenca mbi pushtimin fashist italian të Shqipërisë.

Shih: <https://www.youtube.com/watch?v=RTk0tunwtYs>

1. Organizohet në klasë diskutimi lidhur me faktet që nxënësit njohin rreth pushtimit fashist të Shqipërisë dhe tipareve të tij.

Mësuesja udhëzon nxënësit të lexohet mësimi duke i kërkuar të vendosin përbri secilës pjesë të lexuar shenjat të cilat kanë kuptimin e mëposhtëm:

- “ ” vendoset përbri informacionit që për ju është i njohur.
- “ - ” vendoset përbri informacionit që ju e dinit ndryshe.
- “ + ” vendoset përbri informacionit i cili është i ri për ju.
- “ ? ” vendoset përbri informacionit icili është i pa qartë ose doni të dini më shumë.

Pas leximit organizohet në klasë bashkëbisedim ku nxënësit krahasojnë shenjat e vendosura dhe diskutojnë rreth fakteve të reja.

✓	—	+	?
- Italia fashiste kishte një ndikim të madh në Shqipërinë e viteve '20 – '30. - Mbreti Zog nuk mundi ta mbante nën kontroll këtë ndikim.	-Nxënësit mund të kenë informacion të ndryshëm lidhur me organizimin e rezistencës ndaj pushtimit fashist. -nxënësit mund të	- Italia fashiste i drejtoi disa ultimatume mbretit Zog përpara se të niste sulmin. Këto ultimatume përmbanin kërkesa thuajse të	- Informacion shtesë lidhur me kuptimin dhe thelbin real të krijimit të “Shqipërisë së Madhe” nën influencën italiane.

- Populli shqiptar përkrahte qëndresën ndaj pushtimit fashist. - Rezistenca ndaj pushtimit nuk ishte e organizuar siç duhej. - Shqipëria nuk mori përkrahje ndërkombëtare kundër pushtimit fashist. - Pas pushtimit, Shqipëria e humbi pavarësinë dhe u kthye në një provincë italiane. - Përfaqësuesit italianë kontrollonin të gjitha levat e pushtetit në Shqipërinë e pushtuar. - Italianët synuan fashistizimin e gjithë jetës së vendit. - Që në fillime, pushtimi u kundërshtua nga populli shqiptar në forma të ndryshme. (nxënësit mund të kenë dhe informacione të tjera të njohura).	dinë ndryshe dhe informacione të tjera të cilat shënohen nga mësuesi në kolonën përkatëse të tabelës.	pamundura për t'u plotësuar nga ana e tij. - bashkimi i Shqipërisë me Italinë u bë në formën e një “bashkimi personal”, nën kurorën mbretërore të Viktor Emanuelit III. - për shkakun e mësipërm, kur Italia fashiste sulmoi Greqinë edhe Shqipëria “i shpalli” luftë kësaj të fundit. Shqiptarët e përfshirë në forcat e armatosura italiane dezertuan në masë.	(Mësuesi mund të përzgjedhë informacione të ndryshme)
---	--	--	---

2. Shfaqen për nxënësit pamjet filmike lidhur me Konferencën e Mukjes.

Shih: <https://www.youtube.com/watch?v=f5wkXeimzag>

Mësuesi nxit kureshtjen e nxënësve duke drejtuar pyetje dhe organizuar diskutimin në klasë.

- Cilat ishin forcat apo organizatat kryesore politike antifashiste në Shqipëri?
- Çfarë kishin të përbashkëta dhe të veçanta këto forca politike?

✓	—	+	?
- Italia fashiste kishte një ndikim të madh në Shqipërinë e viteve '20 – '30. - Mbreti Zog nuk mundi ta mbante nën kontroll këtë ndikim. - Populli shqiptar përkrahte qëndresën ndaj pushtimit fashist. - Rezistenca ndaj pushtimit nuk ishte e organizuar siç duhej. - Shqipëria nuk mori përkrahje ndërkombëtare kundër pushtimit fashist. - Pas pushtimit, Shqipëria e humbi pavarësinë dhe u kthye në një provincë italiane.	-Nxënësit mund të kenë informacion të ndryshëm lidhur me organizimin e rezistencës ndaj pushtimit fashist. -nxënësit mund të dinë ndryshe dhe informacione të tjera të cilat shënohen nga mësuesja në kolonen përkatëse të tabelës.	- Italia fashiste i drejtoi disa ultimatumë mbretit Zog përpara se të niste sulmin. Këto ultimatumë përmbanin kërkesa thuajse të pamundura për t'u plotësuar nga ana e tij. - bashkimi i Shqipërisë me Italinë u bë në formën e një “bashkimi personal”, nën kurorën mbretërore të Viktor Emanuelit III. - për shkakun e mësipërm, kur Italia fashiste sulmoi Greqinë, edhe Shqipëria “i shpalli” luftë kësaj të fundit. Shqiptarët e përfshirë në forcat e armatosura italiane dezertuan në masë.	- Informacion shtesë lidhur me kuptimin dhe thelbin real të krijimit të “Shqipërisë së Madhe” nën influencën italiane. (Mësuesi mund të përzgjedhë informacione të ndryshme)

- Përfaqësuesit italianë kontrollonin të gjitha levat e pushtetit në Shqipërinë e pushtuar. - Italianët synuan fashistizimin e gjithë jetës së vendit. - Që në fillime, pushtimi u kundërshtua nga populli shqiptar në forma të ndryshme. (nxënësit mund të kenë dhe informacione të tjera të njohura).			
---	--	--	--

- A ekzistonte bashkëpunim apo kundërvënie mes forcave të ndryshme antifashiste në Shqipëri deri në shtator 1943?

- Cila mendoni se ishte forca më e organizuar politikisht dhe ushtarakisht?

- Vini në dukje përpjekjet për krijimin e një fronti të përbashkët antifashist.

- Përse dështuan këto përpjekje?

Metodologjia: Diskutim/ INSERT/ Lexim dhe mendim i drejtuar.

Organizimi i orës së mësimi:

1. Mësuesi, për të nxitur kureshtjen e nxënësve, shfaq në monitor sekuenca mbi pushtimin fashist italian të Shqipërisë.

Shih: <https://www.youtube.com/watch?v=f5wkXeimzag>

Organizohet në klasë diskutimi lidhur me faktet që nxënësit njohin rreth pushtimit fashist të Shqipërisë dhe tipareve të tij.

Mësuesi udhëzon nxënësit të lexohet mësimi duke u kërkuar të vendosin përbri secilës pjese të lexuar shenjat të cilat kanë kuptimin e mëposhtëm:

Ndërtimi i njohurive:

“ √ ” vendoset përbri informacionit që për ju është i njohur.

“ - ” vendoset përbri informacionit që ju e dinit ndryshe.

“ + ” vendoset përbri informacionit i cili është i ri për ju.

“ ? ” vendoset përbri informacionit i cili është i paqartë ose doni të dini më shumë.

2. Pas leximit organizohet në klasë bashkëbisedim ku nxënësit krahasojnë shenjat e vendosura dhe diskutojnë rreth fakteve të reja.

3. Shfaqen për nxënësit pamjet filmike lidhur me Konferencën e Mukjes.

Shih: <https://www.youtube.com/watch?v=f5wkXeimzag>

Mësuesi nxit kureshtjen e nxënësve duke drejtuar pyetje dhe organizuar diskutimin në klasë.

- Cilat ishin forcat apo organizatat kryesore politike antifashiste në Shqipëri?
- Cfarë kishin të përbashkëta dhe të veçanta këto forca politike?
- A ekzistonte bashkëpunim apo kundërvënie mes forcave të ndryshme antifashiste në Shqipëri deri në shtator 1943?
- Cila mendoni se ishte forca më e organizuar politikisht dhe ushtarakisht?
- Vini në dukje përpjekjet për krijimin e një fronti të përbashkët antifashist.
- Përse dështuan këto përpjekje?

Ndërtimi i njohurive:

- Mësuesi orienton nxënësit të lexojnë pjesën e parë të mësimi dhe shkruan në tabelë pyetjet që nxënësit duhet t'u përgjigjen pas leximit.
- Pyetjet:
 - Cilat ishin format e shprehjes së ndjenjave antifashiste të popullsisë në fillimet e pushtimit fashist?

- Me çfarë vështirësish u përballën përpjekjet e mbretit Zog për të dalë në krye të rezistencës së organizuar të shqiptarëve?
- Cilat ishin rrymat e tjera politike antifashiste dhe cilat ishin përpjekjet e tyre për organizim?

Përgjigjet e nxënësve mund të shënohen në mënyrë skematike në tabelë.

Rezistenca e popullit shqiptar ndaj pushtuesit fashist	shprehej	- Antentati mbi mbretin Viktor Emanueli III nga ana e të riut antifashist Vasil Laçi. - Organizimi i demonstrave dhe formave të tjera të shprehjes së ndjenjave kundër pushtuesit fashist.
Rrymat kryesore antifashiste	ishin	Zogistët, - u dëmtuan nga mosuksesi i Zogut për organizimin dhe drejtimin e lëvizjes antifashiste Nacionalistët - ishin të paorganizuar mirë. Komunistët – pas sulmit të Gjermanisë naziste ndaj BRSS-së nisen organizimin e shpejtë dhe efikas.

Mesuesi orienton nxënësit të lexojnë pjesën e dytë të mësimit dhe shkruan në tabelë pyetjet që nxënësit duhet t'u përgjigjen pas leximit.

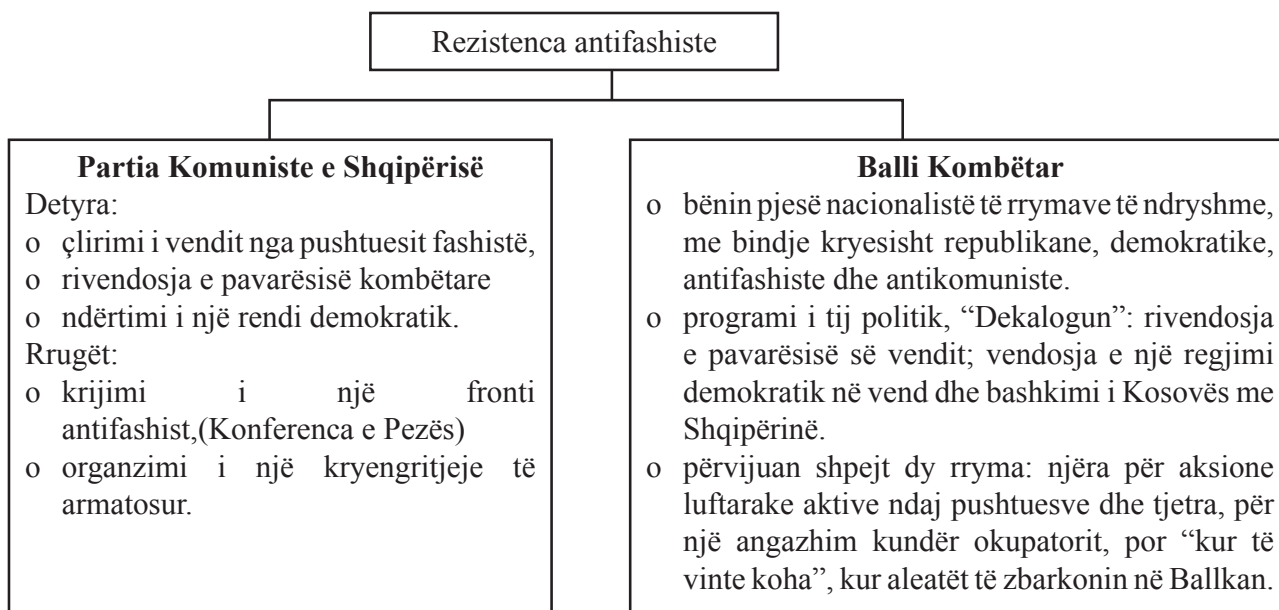
Pyetjet:

Evidentoni procesin e organizimit të forcave politike antifashiste në Shqipëri.

A paraqiste programi i PKSh-së elemente të doktrinës marksiste. Si u munduan komunistët shqiptarë që të paraqisnin një qasje sa më gjithëpërfshirëse në luftën e armatosur antifashiste?

Cili ishte programi i “Ballit Kombëtar” dhe ku mbështetej ai?

Përgjigjet e nxënësve mund të shënohen në mënyrë skematike në tabelë.

Po kështu vazhdohet dhe me pjesën tjetër të mësimit .

- **Shënim:** Këto veprimtari mund të zhvillohen përgjatë 40-45 min., në varësi të planifikimit dhe ndarjes së orës 90 minutëshe mes kontrollit të njohurive dhe dhënies së njohurive të reja.

Pyetje për diskutim

Situata quhet e realizuar nëse nxënësi:

1. Shpjegon rrethanat e krijuara në prag të sulmit italian mbi Shqipërinë dhe pozicionin e mbretit Zog dhe qeverisë së tij në raport me pushtimin fashist.
2. Përshkruan zhvillimin e invazionit italian dhe organizimin e rezistencës ndaj tij.
3. Tregon ndryshimet institucionale dhe kushtetuese që solli pushtimi italian mbi shtetin shqiptar.
4. Shpjegon rrugët e përdorura prej pushtuesit për të shtrirë parimet dhe politikat fashiste në çdo fushë të jetës në Shqipëri.
5. Përshkruan frymën e rezistencës antifashiste në gjirin e popullit shqiptar, disa prej formave dhe ngjarjeve fillestare të kësaj rezistence dhe zgjerimin e luftës antifashiste në Shqipëri.
6. Shpjegon proceset e krijimit të forcave të ndryshme antifashiste dhe programet e veprimet e tyre konkrete.
7. Analizon vendimet e Konferencës së Mukjes dhe faktorët që ndikuan në hedhjen poshtë të tyre nga Partia Komuniste Shqiptare.

Vlerësimi:

Vlerësimi i nxënësit mbështetet në kontributin dhe aktivizimin e tyre në ndërtimin e njohurive të reja, në përgjigjet e dhëna dhe në pjesëmarrjen në diskutime dhe nivelin e arritjeve.

Niveli 2:

- *Përshkruan zhvillimin e pushtimit fashist italian të Shqipërisë në prill 1939;*
- *Përshkruan format kryesore të rezistencës antifashiste në Shqipëri para dhe përgjatë pushtimit italian;*
- *Identifiko disa prej figurave kryesore të fillimeve të rezistencës shqiptare;*
- *Liston organizatat kryesore politike në Shqipëri në periudhën e pushtimit fashist;*

Niveli 3:

- *Shpjegon proceset e krijimit të formacioneve kryesore politike të rezistencës shqiptare;*
- *Evidenton zhvillimin e rezistencës antifashiste deri në luftë të armatosur;*
- *Analizon programet e forcave kryesore antifashiste shqiptare;*
- *Vlerëson pozitën e këtyre forcave në prag të ardhjes së gjermanëve në Shqipëri;*

Niveli 4:

- *Krahason programet e organizatave më të rëndësishme të rezistencës duke vënë në dukje dallimet mes tyre;*

- *Analizon arsyet e mbledhjes së Mukjes dhe rolin e pozicionet e Frontit Antifashist dhe Balli Kombëtar në këtë konferencë;*
- *Gjykon mbi shkaqet e prishjes së Marrëveshjes së Mukjes dhe përgjegjësitë në lidhje me këtë akt;*

Detyrat dhe puna e pavarur (alternativisht):

- Zhvilloni hulumtime paraprake për të dhënat që vijnë nga burime të ndryshme lidhur me aspekte të jetës së rinisë nën regjimin fashist italian.
- Mblidhni fakte rreth pikëpamjeve të ndryshme për rëndësinë e Konferencës së Mukjes dhe ndikimin e mosnjohjes së vendimeve të saj në ecurinë e mëtejshme të situatës në Shqipëri.

7. VLERËSIMI I NXËNËSVE NË LËNDËN E HISTORISË

Vlerësimi është një pjesë e rëndësishme e procesit të mësimdhënie - nxënies. Vlerësimi përdoret:

- për të gjykuar mbi përpjekjet e nxënësve;
- për të matur arritjet e nxënësve;
- të gjykuar dhe përmirësuar procesin e mësimdhënie -nxënie;
- për të raportuar arritjet;
- për t'u dhënë sugjerime nxënësve për përparimin e tyre.

Vlerësimi mat arritjet e nxënësve për rezultatet e të nxënit të përshkruara në programin mësimor. Është një proces i vazhdueshëm i identifikimit, mbledhjes dhe interpretimit të informacionit në lidhje me arritjet e nxënësit dhe mund të integrohet në të nxënit normal të nxënësve.

Qëllimi i vlerësimit: Qëllimi kryesor i vlerësimit është ***përmirësimi i përmbushjes së rezultateve të të nxënit*** nga nxënësi dhe i vetë procesit të të nxënit. Vlerësimi është procesi gjatë të cilit ***mblidhen të dhëna dhe gjykohet për vlerën*** e arritjes së rezultateve të të nxënit bazuar në nivelet e arritjes.

Vlerësimi i nxënësit kryhet nëpërmjet:

- vlerësimit të vazhduar (vlerësimi për të nxënë) (40%);
- vlerësimit me test/detyrë përmbledhëse (vlerësimi i të nxënit) (40%)
- vlerësimin i portofolit lëndor të nxënësit (20%).

7.1 Vlerësimi i vazhduar (për të nxënë)

- Vlerësimi për të nxënë shpesh quhet vlerësim formativ dhe është vlerësim që mbledh të dhëna dhe dëshmi rreth të nxënit të nxënësve gjatë procesit të të mësuarit. Kjo mundëson të shihni se ku kanë nxënësit probleme dhe për të dhënë reagime të menjëhershme të cilat do t'i ndihmojnë nxënësit tuaj të mësojnë më mirë. Gjithashtu, vlerësimi për të nxënë ju ndihmon të planifikoni punën tuaj për të zhvilluar mësimin në mënyrë më efektive. ***Shpesh ky vlerësim është informal*** dhe nxënësit mund të mbajnë shënime vetë mbi progresin e tyre. Një shembull është një kuiz i shpejtë për të parë nëse nxënësit i kujtojnë pikat e rëndësishme të mësimin të kaluar.

- Vlerësimi i vazhduar bazohet në vëzhgimet dhe gjykimet e mësuesit mbi *përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, punët individuale, diskutimet e mësuesit me nxënësit, vetëvlerësimin e nxënësit, vlerësimin e nxënësit nga nxënësi, pjesëmarrjen në aktivitete dhe debatet në klasë, vlerësimin e detyrave të shtëpisë apo të klasës etj.* përgjatë një periudhe.

Ndryshimi kryesor që ka ndodhur në vlerësimin e nxënësit gjatë zbatimit të kurrikulës së re është vlerësimi për të nxënë (vlerësimi i vazhduar). ***Fokusi kryesor i vlerësimit për të nxënë (vlerësimin të vazhduar) është që nxënësi të përmirësojë të nxënësit e tij, si dhe të motivohet më shumë për të mësuar.*** Pra, vlerësimi për të nxënë nuk ka si qëllim kryesor vendosjen e një note, por të evidentojë te nxënësi pikat e forta dhe problematikat dhe ta ndihmojë që t'i përmirësojë ato. Në këto kushte, mësuesi duhet të fokusohet te procesi i të nxënësit dhe jo te vendosja e notës.

Si dokumentohet vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë)?

- Fletorja personale dhe evidenca nënkuptojnë ***të njëjtin dokument***. Pra, mësuesi ka vetëm një dokument për vlerësimin e vazhduar (vlerësimin për të nxënë).
- Mësuesi mban shënime në fletoren e tij personale (apo në evidencë) ecurinë e progresit të nxënësit lidhur me rezultatet e arritjes.
- Fletoren personale (evidencën) mësuesi ***e formaton në mënyrën më të përshtatshme për të***, por duke ruajtur logjikën e vlerësimit për të nxënë. Me fletoren personale (evidencën) mësuesi është i lehtësuar nga ngarkesa ose nga presioni për të vënë nota në regjistër në mënyrë të vazhduar.
- Mësuesi është i lirë t'i mbajë shënimet në fletoren e tij personale (evidencë) duke vendosur ***simbolet, që ai gjykon si të përshtatshme***, të shoqëruara me komente shumë sintetike, të cilat iu referohen niveleve të arritjes së kompetencave lëndore.
- Komenti përmban nivelin e arritjes duke e shënuar me simbolin përkatës (***p.sh., N₃ ose N₄***), si dhe ***konceptin/konceptet përkatëse*** për të cilin është vëzhguar nxënësi, p.sh. N₃ “Origjina e ilirëve” ose N₂ “Organizimi ekonomik” ose N₄ “Organizimi shoqëror”.
- Përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, punët individuale, diskutimet e mësuesit me nxënësit, vetëvlerësimi i nxënësit, vlerësimi i nxënësit nga nxënësi, pjesëmarrjet në aktivitete dhe diskutimet në klasë, detyrat e shtëpisë apo të klasës etj., ***vlerësohen me simbole***. Vendosja e notës në mënyrë të vazhduar gjatë vlerësimit për të nxënë nuk ndihmon procesin e të nxënësit, motivimin e nxënësve për të nxënë dhe zhvillimin e kompetencave.
- Nota në fletoren personale (evidencë) mund të vendoset ***vetëm*** në raste specifike, siç janë testet e ndërmjetme apo punët me shkrim etj.
- Nota e vlerësimit të vazhduar që vendoset në regjistër në faqen “Vlerësimi periodik” duhet të jetë ***rezultante progresive (ose regresive) e vlerësimeve që mësuesi ka mbajtur*** në fletoren e tij personale.

- Fletorja personale (evidenca) **është objekt monitorimi, por nuk** duhet dorëzuar në përfundim të periudhës.
- Mësuesi **mban përgjegjësi për fletoren personale** dhe duhet të argumentojë notën e vlerësimit të vazhduar të vendosur në regjistër.
- Mësuesi duhet **të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor** fletoren personale (evidencën), teste/detyra të ndërmjetme, punët me shkrim, etj. Këto do t'i shërbejnë për të argumentuar notën e vlerësimit të vazhduar.
- Drejtuesit e shkollave nuk duhet të ngarkojnë mësuesit me detyrimin për të mbajtur dy dokumente për vlerësimin e vazhduar të nxënësve: evidencën e vlerësimit të vazhduar dhe fletoren personale të shënimeve, ato janë e njëjta gjë.
- Gjatë periudhës, mësuesi i lëndës ka përgjegjësi për të informuar nxënësin për ecurinë dhe mundësinë e tij për progres.

Shembull: Periudha: shtator - dhjetor

Klasa 11

Nr.	Nxënësi / Data	28.09	14.10	31.10	13.11	25.11	15.12	Komentet janë: Nivelet e arritjes për njohurinë/konceptin përkatës
1	Sokol Sina	+-						N3 Fazat nëpër të cilat kaloi Shteti i Epirit.
			++					N4 Cilat ishin shtresat shoqërore në qytetin mesjetar arbëror.
				+				N4 Koalicionet antiosmane në Ballkan dhe qëndresa ballkano- arbërore.
					+			N4 Tiparet e shtetit të Skënderbeut dhe diplomacia e tij.
						++		N4 Të përbashkëtat dhedallimet mes Pashallëkut të Shkodrës dhe atij të Janinës.
							9	N4 TN.

Legjendë: ++ (sh. mirë); + (mirë); +- dhe ✓ (mesatar); -+ dhe ? (nën mesatar); - dobët; - - (sh. dobët). N1- Niveli 1; N2 – Niveli 2; N3 – Niveli 3; N4 – Niveli 4, TN-test i ndërmjetëm. Në përfundim të periudhës, vlerësimi i vazhduar mbyllet me një notë përmblledhëse (NVv).

- Nota e vlerësimit të vazhduar në këtë rast gjykohet në bazë të ecures (progresit ose regresit) të arritjeve të nxënësit përgjatë periudhës, pra **NVv është 10**. Në shembullin e mësipërm ecuria e nxënësit është progresive, por mund të jetë edhe regressive.

7.2 Vlerësimi i të nxënësit (testi përmblledhës)

Vlerësimi i të nxënësit ndryshe quhet vlerësim përmblledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Ky është një vlerësim formal dhe kryhet edhe për efekt raportimi.

Si dhe kur realizohet testi/detyra përmblledhëse?

- Në pjesën e fundit të periudhës kryhet **vlerësimi me test ose me detyrë përmblledhëse**, që ka për qëllim të masë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënësi për periudhën përkatëse.
- Mësuesi ka lirinë të përcaktojë vetë nëse do të zhvillojë test apo detyrë përmblledhëse sipas specifikave të lëndës.
- Testi/detyra përmblledhëse planifikohet nga mësuesi kur përmbyllet një grup rezultatesh të të nxënësit dhe mësuesi është **i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë**.
 - Testi/detyra përmblledhëse është 45 minuta.
 - Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e testeve ose detyrave përmblledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
 - Testi/detyra përmblledhëse **jo domosdoshmërisht** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë.
 - Në momentin kur mësuesi **vlerëson testet/detyrat përmblledhëse, i vendos** notat në regjistr.
 - Mësuesi duhet **të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor** testet ose detyrat përmblledhëse.

7.3 Vlerësimi i portofolit lëndor të nxënësit

Portofoli është koleksionim sistematik i detyrave dhe i punimeve të kryera nga nxënësi për të dëshmuar zhvillimin e kompetencave (njohuri, shkathtësi, qëndrimeve). Portofoli i nxënësit duhet të përmbajë detyra hulumtuese, krijime ose zbatime të ndryshme, projekte të nxënësve etj., që zhvillojnë *kompetencat kyçe dhe lëndore*. Detyrat e portofolit nuk janë pjesë e vlerësimit të vazhduar të nxënësit. **Për një periudhë, detyrat që vlerësohen në portofol janë:**

- 📁 Projekti ose një fazë e tij, e cila është pjesë e detyruar e portofolit për çdo periudhë.
- 📁 1 -2 detyra krijuese, zbatuese, hulumtuese etj.

(P.sh., në lëndët me 1-2 orë në javë portofoli mund të përmbajë një detyrë hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, ndërsa lëndët me më shumë se 2 orë, portofoli mund të përmbajë 2 detyra hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, nëse është projekt i vogël). Detyrat e portofolit duhet të jenë me të njëjtën temë për çdo nxënës. Detyrat e portofolit mund të jenë punime të kryera në klasë dhe/ose jashtë saj, dëshmi e kontributeve dhe talentit të nxënësit, me karakter hulumtues dhe krijues të tilla si:

- punë praktike individuale,
- produkte të krijuara nga nxënësit,
- punime audio-vizuale,
- aktivitete në grup ose individuale;
- projekte individuale ose në grup;
- etj.

*Kujdes! Detyrat **NUK** duhet të jenë domosdoshmërisht të punuara me kompjuter.*

Si dokumentohet dhe vlerësohet portofoli?

- Në fillim të periudhës, mësuesi në bashkëpunim me nxënësit, përcaktojnë detyrat që do të përfshijnë në portofol përgjatë periudhës, në varësi të specifikave të lëndës.
- Mësuesi përcakton kriteret e vlerësimit të portofolit.
- Mësuesi në fillim të periudhës përcakton dhe iu prezanton nxënësve peshat/pikët për vlerësimin e secilës detyrë të portofolit dhe kriteret e vlerësimit të tij.
- Vlerësimi i secilës detyrë të portofolit bëhet mbi bazë të kriterëve që mësuesi vendos, duke u bazuar në llojin e detyrës së dhënë.
- Mësuesi ka përgjegjësi për vlerësimin e portofolit bazuar në kritere vlerësimi duke argumentuar notën e tij.
- Instrumentet që mësuesi harton për kriteret e vlerësimit të portofolit ***nuk janë objekt monitorimi.***
- Detyrat e portofolit apo një fazë e projektit vlerësohen në momentin që ato dorëzohen ose prezantohen.
- Vlerësimi i portofolit mund ***të planifikohet si orë e veçantë*** në planifikimin e periudhave ose mund të realizohet përgjatë tri - katër orëve mësimore të periudhës.
- Mësuesi duhet të kujdeset që ***të mos mbingarkojë nxënësin me detyra*** në përfundim të periudhës. Ai, gjithashtu, mund të bashkërendojë punën me mësuesit e lëndëve të tjera për të shmangur ngarkesën e nxënësve.
- Vlerësimi i portofolit ***jo domosdoshmërisht*** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e gjykon vetë kohën se kur do të zhvillojë vlerësimin e portofolit.
- Në momentin që mësuesi ka përfunduar me ***vlerësimin edetyrave të portofolit dhe të projektit ose të një faze të tij***, notat e portofolit i vendos në regjistër.

- Mësuesi duhet t'i udhëzojë nxënësit që t'i ruajnë detyrat e portofolit deri në përfundim të vitit shkollor ose t'i mbajë vetë këto detyra.

Shembull i vlerësimit të portofolit të lëndës së historisë:

Në lëndën e historisë, mësuesi mund të planifikojë 2-3 detyra për portofolin lëndor. Në shembullin më poshtë mësuesi, në bashkëpunim me nxënësit, ka përcaktuar 3 detyra për portofolin e periudhës së parë, i cili do të ketë gjithsej 50 pikë. Për vlerësimin e portofolit mësuesi **përcakton vetë** pikët/peshat për secilën detyrë. (Më poshtë është dhënë thjesht një shembull, pikët/peshat e të cilit shërbejnë për të ilustruar modelin dhe mund të mos përdoren domosdoshmërisht nga mësuesi).

Shembull

Detyrat e përzgjedhura dhe pikët për çdo detyrë

- Hulumtim mbi arsyet që e detyruan princ Vidin të largohet nga Shqipëria.
(13 pike)
- Ese: Ahmet Zogu dhe formimi i shtetit modern shqiptar. (17 pikë)
- Projekt: Faza III. (20 pikë)

Vlerësimi me pikë

Detyra	Detyra 1	Detyra 2	Detyra 3	Portofoli
Nota	13 pikë	17 pikë	20 pikë	50 pikë

Rezultatet e të nxënit:

- Analizon arsyet e vendosjes në pushtet të princ Vidit
- Përcakton shtrirjen e pushtetit të Vidit
- Përcakton situatën historike të qeverisë së princ Vidit dhe arsyet e largimit të tij nga pushteti
- Reflekton rreth figurës së A. Zogut dhe rolin e tij në historinë e shtetit shqiptar
- Punon për plotësimin e projektit në fazën përfundimtare të tij
- Punon individualisht dhe në grup
- Prezanton gjetjet duke bërë lidhjet shkak-pasojë dhe duke i shpjeguar ato
- Në përfundim të projektit, bëhet paraqitja e punës së secilit grup, që mund të bëhet në mënyrë elektronike ose me anë të posterave, skemave etj., sipas vendimmartjes së grupit
- Dorëzohet produkti i shtypur dhe CD shoqëruese
- Diskutohen dhe debatohen në klasë lidhur me përfundimet e arritura
- Nxënësit vlerësojnë argumentet e njëri – tjetrit; mësuesi vlerëson punën e secilit grup me argumentet më bindëse dhe mënyrën se si e kanë paraqitur projektin

Grupimi i rezultateve të të nxënit sipas niveleve të arritjes

Kërkesat e nivelit 2 (nota 5-6)

Nxënësi në këtë nivel:

- *evidenton periudhën e qëndrimit në pushtet të princ Vedit;*
- *njih territorin ku u shtri pushteti i Vedit;*
- *përshkruan situatën dhe kushtet historike të ardhjes në pushtet të princ Vedit;
ka njohuri rreth jetës dhe veprimtarisë politike të A. Zogut;*
- *identifikon ndikime të kulturës evropiane në Shqipëri;*

Kërkesat e nivelit 3 (nota 7-8)

Nxënësi në këtë nivel:

- *shpjegon rolin e figurave kryesore të qeverisë së princ Vedit;*
- *analizon rolin e A. Zogut në skenën politike shqiptare mes dy luftërave botërore;*
- *përcakton strukturën institucionale dhe rrugët e kalimit nga republika në monarki;*
- *përdor disa nga konceptet historike;*
- *akseson burime informacioni lidhur me raportet e Shqipërisë me vende të ndryshme evropiane në periudha të ndryshme;*
- *jep mendimin e tij, jo gjithmonë të mbështetur në argumente;*
- *prezanton pjesën që i takon nga faza respektive e projektit;*

Kërkesat e nivelit 4 (nota 9-10)

- *argumenton raportet e forcave dhe sistemet e aleancave gjatë qëndrimit në pushtet të princ Vedit;*
- *analizon shkaqet që e detyruan princ Vedin të largohet nga pushteti;*
- *shpjegon thelbin e politikave reformuese të A. Zogut;*
- *argumenton marrëdhëniet dhe raportet e A. Zogut me Italinë fashiste;*
- *përzgjedh burimet të testuara informacioni;*
- *jep përfundime dhe bën analizë të raportit të Shqipërisë me Evropën dhe rrugën e saj drejt integritetit.*

Shënim: Për një vlerësim sa më objektiv të esesë, mësuesit sugjerohet të mbajnë parasysh kriteret e mëposhtme:

Kriteri I: Organizimi dhe struktura e esesë

Struktura e esesë respekton këto elemente:

- hyrjen; - zhvillimin; - përfundimin
- Organizimi i esesë, ku shfrytëzohen teknika të tilla, si: koherenca dhe unifikimi i paragrafëve (lidhja logjike mes paragrafëve, kalimi në mënyrë të natyrshme nga njëri paragraf te tjetri).

Kriteri II: Analiza

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi shkruan një ese ku argumenton idetë e tij për temën e dhënë;

- mban qartë një pozicion të dukshëm në argumentet e dhëna;
- përdor shembuj nga historia
- mbështetet në argumente bindëse për përgjigjen e dhënë
- ka qartësi mendimi.

Kriteri III: Stili dhe origjinaliteti

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi: përmes gjuhës që përdor, krijon një përshtypje të qartë për atë që do të shprehë;

- shprehet me një gjuhë të saktë dhe pa huazime
- përdor saktë dhe në vendin e duhur termat historik;
- stil origjinal.

Kriteri IV: Aspekti kronologjik

Vlerësuesi do të shikojë nëse nxënësi:

- ndjek në mënyrë kronologjike ngjarjet që lidhen me tematikën e esesë
- përpiqet të përshtasë idetë e tij me kronologjinë e ngjarjeve, duke shmangur një kronikë të thjeshtë historike, por duke e përdorur kronologjinë në funksion të argumenteve të esesë

Nisur nga shembulli i mësipërm, vlerësimi i portofolit mund të ishte:

Detyra	Detyra 1	Detyra 2	Detyra 3	Portofoli
Nota	10 pikë	12 pikë	15 pikë	37 pikë

Sipas tabelës së vlerësimit me notë (si rasti i testeve), vlerësimi i këtij portofoli është nota 8 (tetë, N3).

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	>13	13-18	19-24	25 - 31	32-38	39-44	45-50

7.4 Vlerësimi periodik

Vlerësimi periodik bëhet në përfundim çdo periudhe dhe përmban tri nota:

- *Nota e vlerësimit të vazhdueshëm (NVv)*, e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.
- *Nota e vlerësimit me test ose me detyrë përmbledhëse (NTp)*, e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.

- *Nota e vlerësimit të portofolit lëndor (NVp), e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.*

7.5 Vlerësimi përfundimtar

Vlerësimi përfundimtar shënohet në regjistër duke plotësuar kolonat “Vlerësimi vjetor” dhe në kolonën “Nota përfundimtare”. Vlerësimet vjetore përmbajnë:

- *Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar që është rezultat i tri periudhave.*
- *Notën vjetore të vlerësimit me test ose detyrë përmblledhëse që është rezultat i tri periudhave.*
- *Notën vjetore të vlerësimit të dosjes së nxënësit që është rezultat i tri periudhave.*

Në rast kur ecuria e nxënësit është e dukshme progresive ose regressive gjatë dy periudhave të fundit, vlerësimi i tij vjetor në secilën nga rubrikat mund të jetë progresiv ose regresiv. Në rast kur ecuria e tij nuk është e qëndrueshme përgjatë tri periudhave, atëherë vlerësimi llogaritet me mesatare.

Nota përfundimtare llogaritet me përqindje për secilën nga rubrikat

Tabela: Pesha në përqindje e llojeve të vlerësimit

Lloji i vlerësimit	Pesha në përqindje
Vlerësimi i vazhdueshëm	40%
Vlerësimi me test ose detyrë përmblledhëse	40%
Vlerësimi i portofolit të nxënësit	20%

Shënim: Nxënësi ka 9 nota në regjistër për çdo lëndë deri në përfundim të vitit shkollor.

Hapat për njehsimin e notës përfundimtare janë:

- Përcaktohet nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NVV), bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e testit/detyrës përmblledhëse (NTP) bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e portofolit të nxënësit (NVP) bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse.
- Mblidhen këto prodhime dhe shuma rrumbullakoset me numër të plotë (p.sh., 8,8 ≈ 9).

$$(NVV \times 0.4) + (NTP \times 0.4) + (NVP \times 0.2) = \text{Nota përfundimtare}$$

Shembull 1: Histori, klasa VII

Periudha I			Periudha II			Periudha III			Notat vjetore			Nota përfundimtare
NV V	NT P	NV P	NV V	NT P	NV P	NV V	NT P	NV P	NV V	NTP	NVP	
6	7	8	8	7	9	8	7	9	8	7	9	8

$$(8 \times 0.4) + (7 \times 0.4) + (9 \times 0.2) = 7.8$$

Përshkrimi i notës përfundimtare vjetore argumenton nivelin e arritjeve të kompetencave të lëndës. Përshkrimi u referohet pikave më të forta që ka nxënësi lidhur me përmbushjen e kompetencave të lëndës.

7.6 Nivelet e arritjeve

Arritjet e nxënësve regjistrohen dhe raportohen kundrejt niveleve të arritjes. Mësuesi duhet të përdor nivelet e arritjes kur merr një vendim për arritjet e nxënësve në lidhje me rezultatet e të nxënit. Nivelet e arritjes përshkruajnë nivelin në të cilën nxënësi duhet të punojë për të arritur një nivel ose notë të caktuar.

Nxënësit gjithmonë duhet të kenë një kopje të niveleve të arritjes në mënyrë që ata të dinë se çfarë duhet të bëjnë dhe të jenë në gjendje të bëjnë për të arritur në një nivel apo për të marrë një notë të mirë në një detyrë. Nivelet e arritjes ju ndihmojnë në shënimet tuaja për të orientuar nxënësit të përmirësojnë performancën e tyre në të ardhmen. Për të siguruar interpretim korrekt të niveleve të arritjeve kur mësuesi vlerëson nxënësit, duhet që të gjithë nxënësit të përfundojnë të njëjtën detyrë në të njëjtat kushte dhe të gjithë mësuesit të përdorin të njëjtat nivele arritjesh për vendosjen e notës.

Mësuesit pastaj mund të krahasojnë punën e nxënësve dhe të vijnë në një të kuptuar të përbashkët të niveleve të arritjeve.

(Shih zbërthimin e niveleve të arritjeve te modeli i planifikimit ditor, portofol, projekti, apo te modeli i testit)

7.7 Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi

Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi i ndihmon ata të kuptojnë më shumë se si të mësojnë. Nxënësit vlerësojnë punën e tyre (vetëvlerësimin) ose punën e të tjerëve (vlerësimi i nxënësit nga nxënësi). Nxënësve duhet t'u ofrohet mundësia për të vlerësuar të nxënit e tyre dhe të nxënit e të tjerëve sipas kritereve të përcaktuara.

Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi:

- vazhdon ciklin e të mësuarit duke bërë pjesë vlerësimin e të nxënësve;
- u tregon nxënësve pikat e forta dhe ku ata duhet të përmirësohen;
- angazhon nxënësit në mënyrë aktive në procesin e vlerësimit;
- u mundëson nxënësve që të jenë përgjegjës për mësimin;
- ndihmon nxënësit të kuptojnë kriteret e vlerësimit dhe nivelet e arritjes.

Vlerësoni në klasë - përdorni kohën e klasës për të kryer dhe për të vlerësuar detyrat e klasës, detyrat e shtëpisë, detyrat e portofolit, projektet, përgjigjet me gojë, prezantimet, kuizet dhe testet (me zgjedhje të shumëfishta, e saktë/ e gabuar, me çiftime, po/jo). Ky vlerësim mund të kryhet fare mirë me anë të nxënësve, është vlerësim zhvillues dhe me reagime të menjëhershme. Vlerësimet në klasë janë më të shkurtra, marrin më pak kohë për të shënuar dhe janë të dobishme, sepse jepen reagime të menjëhershme mbi përparimin e nxënësve.

Zhvendosni përgjegjësinë - prezantoni vetëvlerësimin dhe vlerësimin e nxënësit nga nxënësi për të zhvilluar aftësitë e nxënësve për të vlerësuar punën e tyre dhe atë të shokëve të tyre. Vetëvlerësimi dhe vlerësimi i nxënësit nga nxënësi rrit sasinë e reflektimit të nxënësve. Sigurisht mësuesi mund të plotësojë vlerësimin. Nuk është e nevojshme të mbahet shënim për çdo vlerësim apo të vendoset notë për çdo vlerësim. *Vlerësimi është hartuar për të përmirësuar përvoja mësimore për ju dhe për nxënësin, jo vetëm për të “akredituar” nxënësit.*

Ndryshime pozitive që sjell vlerësimi bazuar në kompetenca

<i>Për nxënësit:</i>	<i>Për mësuesit:</i>	<i>Për prindërit:</i>
Siguron informacion për pikat e forta dhe mundësitë për zhvillim.	Siguron të dhëna të hollësishme për aspekte të ndryshme të të nxënësve.	Siguron informacion të detajuar dhe specifik për arritjet e fëmijës.
Mbështet dhe nxit procesin e të nxënësve.	Krijon mundësi të gjykojë më mirë për arritjet e nxënësve.	Përfshihen në procesin e të nxënësve të fëmijës.
Lehtëson nxënësit dhe shmang presionin e notës në mënyrë të vazhdueshme.	Lehtëson vëmendjen e mësuesit nga notat e vazhdueshme duke u përqëndruar më shumë te të nxënësve të nxënësve.	Krijon më shumë mundësi për mbështetje rreth të nxënësve të fëmijëve të tyre.
Çbën “mitin” e notës.	Shmang subjektivizmin në vlerësim.	Interesohen më shumë për përparimin e nxënësve në vazhdimësi.
Siguron vetëbesim të nxënësve.	Siguron të dhëna nga burime të ndryshme për të motivuar	Vlerësohen jo vetëm arritjet por edhe përpjekjet që bëjnë fëmijët e

	nxënësin.	tyre.
Krijon mundësi për vetëvlerësim dhe forma të larmishme vlerësimi.	Organizimi i veprimtarive gjithëpërfshirëse gjatë zhvillimit të mësimi me dy orë të njëpasnjëshme e lehtëson shumë këtë proces vlerësimi.	Prindërit kanë mundësi të japin mendimin e tyre për vlerësimin e fëmijës së tyre.
Motivon zhvillimin e kompetencave të nxënësve (kompetencave kyçe dhe lëndore).	Nxit rritjen profesionale të mësuesit.	Zhvillimi i kompetencave kyçe aftëson nxënësit edhe në zgjidhjen e situatave në jetën e përditshme.
Bazohet në nivele arritjesh të njëjta për të gjithë.	Mëuesi është transparent dhe objektiv për të gjithë	Bazuar në nivele prindërit ndërgjegjësohen për vlerësimin e fëmijës së tyre.
Zhvillon talente dhe u jep mundësi të gjithë nxënësve të tregojnë aftësitë e tyre.	Siguron gjykime dhe mbështet vendimmarrje mbi bazën e të dhënave të shumta që siguron.	Sigurojnë informacione mi bazën e të dhënave që mësuesi siguron nga burime të ndryshme.
E bën nxënësin më “miqësor” me lëndën.	E bën lëndën më “të dashur” për nxënësin.	E bën shkollën dhe mësuesit më “të pëlqyeshëm” për fëmijët e tyre.

Zhvendosje në “vlerësim”

Nga vlerësimi i fokusuar te ajo që nxënësi nuk di.....	Te vlerësimi i procesit se si nxënësi e ndërton dijen...
Nga përdorimi i rezultateve për të llogaritur notën..	Te përdorimi i rezultateve për të informuar rreth të nxënësve..
Nga vlerësimi vetëm i mësuesit.	Te nxënësi që është i përfshirë në vlerësimin e vazhduar të punës së tij dhe të të tjerëve.
Nga gjykimi i punës që mund të dëmtojë motivimin e nxënësve.	Te përshkrimi i punës që fuqizon dhe motivon nxënësin..

8. KRITERET E HARTIMIT DHE TË VLERËSIMIT TË TESTIT

Një test është një vlerësim formal, përmblendhës, i strukturuar i arritjeve të nxënësve dhe i progresit të nxënësve. Testet janë një aspekt i rëndësishëm i procesit të mësimdhënies - nxënies nëse ata janë të integruar në “rutinën” e klasës dhe nuk trajtohen thjesht si një

strategji “përmbledhëse”. Ata u lejojnë nxënësve të monitorojnë progresin e tyre dhe ofron informacion të vlefshëm për mësuesin në planifikimin e mëtejshëm të procesit të mësimdhënie – nxënies. Testet ndihmojnë në nxënien e nxënësve nëse ato janë të lidhura qartë me mësimin dhe rezultatet e të nxënit. Është jashtëzakonisht e rëndësishme që testet të korrigjohen dhe nxënësve t’u jepet përshtypja për performancën e tyre. Testet e hartuara në klasë zbulojnë rreth njohurive të nxënësve për përmbajtjen dhe për zhvillimin e të menduarit. Përgjithësisht pyetjet e hapura japin informacion më të detajuar në lidhje me aftësitë e nxënësve sesa një pyetje në të cilën ka vetëm një përgjigje.

8.1 Parimet e hartimit të testeve nga mësuesi

Testet lejojnë shumëllojshmëri mënyrash të demonstrimit të aftësive të nxënësve. Prandaj:

- nxënësit duhet të kuptojnë qëllimin dhe vlerën e testit;
- testi duhet të masë arritjen e rezultateve të të nxënit për një kapitull ose periudhë të caktuar;
- duhen dhënë udhëzime të qarta për secilën pjesë të testit;
- pyetjet duhet të ndryshojnë nga më e thjeshta te ajo më komplekse;
- pikët duhet të jepen për çdo pyetje apo rubrikë të testit;
- pyetjet duhet të jenë të llojeve të ndryshme (po/jo, e saktë/e gabuar, me zgjedhje të shumëfishtë, çiftim i elementeve, plotësim i vendeve bosh, zëvendësim i elementeve; përgjigje e zgjeruar, përgjigje e shkurtër etj.,)

Testet duhet:

- të jenë të lehtë për t’u lexuar dhe të ketë hapësirë ndërmjet pyetjeve për të lehtësuar leximin dhe shkrimin;
- të përfshijnë një sërë rezultatesh të nxëni;
- të mund të kryhen nga nxënësit me nevoja të veçanta;
- t’u krijojnë mundësi nxënësve të zgjedhin kërkesat e ushtrimeve në mënyrë të pavarur nga njëra-tjetra;
- të kenë nivele të ndryshme të pyetjeve për të përfshirë mbledhjen, përpunimin dhe zbatimin e informacioneve;
- të llogariten me kohë të mjaftueshme për të përfunduar të gjithë nxënësit;
- të mos ngatërrohen me minitestet të cilat masin rendimentin e orës së mësimi dhe kanë vetëm një kërkesë.

Gjatë ndërtimit të testeve të arritjes për një grup njohurish të lëndës mësuesi duhet të ketë në konsideratë:

- Numri i pyetjeve në teste varet nga ajo çfarë do të testohet. Ky numër është i ndryshëm kur synohet testimi i përvetësimit të një koncepti, i përvetësimit të një mësimi, i përvetësimit të një kapitulli, i përvetësimit të lëndës të një periudhe, i përvetësimit vjetor të lëndës etj.
- Është mirë që testet të hartohen me pyetje të llojeve të ndryshme; pyetje të strukturuar, me alternativa, pyetje me zgjidhje të shkurtër.
- Pyetjet në test është mirë të radhiten sipas shkallës së vështirësisë së tyre.
- Numri i pyetjeve të testit varet edhe nga koha në dispozicion, kjo kohë mesatarisht duhet të jetë 45 minuta.
- Gjatë hartimit të një testi është shumë e rëndësishme vlefshmëria e pyetjeve të tij (d.m. th. garantimi i asaj që testi në tërësi duhet të vlerësojë ato koncepte, njohuri, aftësi e shprehje që ne i kemi vënë vetes si qëllim të kontrollojmë).

8.2 Hartimi i testit

Hartimi i testit në lëndën e historisë bazohet te bazat metodologjike të hartimit të testeve.

Për hartimin e testit ndërmerren hapat e mëposhtëm:

- 1) Përcaktimi i listës së koncepteve që do të testohen me peshën përkatëse (% e pikëve që do të zënë secili koncept kryesor në test) si dhe rezultatet e të nxënësit sipas kompetencave historike.
- 2) Përcaktimi i peshës së niveleve që do të zbatohet në test. Niveli i dytë i arritjes së kompetencave (rekomandohet 40%) përfshin pyetje ku kërkohet që nxënësi të zbatojë një procedurë rutinë, mjaft të ushtruar në klasë. Niveli i tretë i arritjes së kompetencave (rekomandohet 40%) përfshin pyetje ku nxënësit nuk i mjafton të kujtojnë procedura rutinë, as të imitojnë zgjidhje standarde. Ai duhet të ndjehet para një situatë më komplekse, të cilën, sidoqoftë mund ta zgjidhë duke kombinuar njohuritë që disponon. Niveli i katërt i arritjes së kompetencave (rekomandohet 20%) përfshin pyetje ku nxënësi gjykon, zgjidh, jep mendim, vlerëson, harton duke vënë në dispozicion njohuritë e tij.
- 3) Ndërton tabelën e specifikimit (Tabela e Blue –Printit);

Konceptet	Përqindja = Pikët	Rezultatet e të nxënësit	Niveli II i arritjes së kompetencave	Niveli III i arritjes së kompetencave	Niveli IV i arritjes së kompetencave
.....					
Pikët total të	100% = ...		30% - 40%=	40% - 45%=	20% - 25% =

testit	pikë		... pikë Ose 35%	... pikë Ose 40%	... pikë Ose 25%
---------------	-------------	--	----------------------------	----------------------------	----------------------------

Tabela na ndihmon për të marrë këto informacione për përmajtjen e testit:

- A përmban testi pyetje për të gjitha rezultatet e të nxënësit që përmban programi?
- Sa pyetje duhet të përmbajë testi për secilin rezultat të nxënësit?
- A është përcaktuar një ekuilibër në përzgjedhjen e pyetjeve që ka testi dhe njohurive brenda temave mësimore?
- A është specifikuar secili rezultat i të nxënësit sipas tre niveleve të arritjeve të kompetencave lëndore?

4) Hartimi i pyetjeve të testit.

5) Hartimi i skemës së vlerësimit (Bazuar në teoremën e Gausit).

- Skema e vlerësimit u vjen në ndihmë mësuesve për të bërë vlerësimin e standardizuar për të gjithë nxënësit. Skema shmang çdo lloj fiktiviteti gjatë korrigjimit të testit.
- Vendosja e pikëve për çdo kërkesë bëhet mbi bazën e çdo hapi që nxënësi ndërmerr gjatë zgjidhjes së kërkesës, të cilat pasqyrohenin qartë në skemën e qortimit.
- Vlerësimi me pikë i kërkesave që përmban testi është pjesa më e rëndësishme e hartimit të tij. Në vlerësimin përfundimtar merret parasysh dallimi në vlerësimin e nxënësit, i cili përcaktohet nga niveli i arritjeve.
- Një faktor mjaft i rëndësishëm në vlerësimin përfundimtar është hartimi i saktë i skemës së pikëzimit të testit dhe konvertimi i pikëve në notë sipas teoremës së Gausit.

Hartimi i skemës së vlerësimit (skema e qortimit)

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikë	0-7	8-14	15-20	21-25	26-30	31 - 35	36 - 40

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Përqindjet	<25%	25-38%	39-51%	52-64%	65-77%	78-90%	91-100%

Skema më e saktë (teorema e Gausit)

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikë	0-8	9-15	16-22	23-28	29-33	34-37	38- 40
	+8	+6	+6	+5	+4	+3	+2

Tabela e vlerësimit për një test me 40 pikë

Nota	4	5	6	7	8	9	10
------	---	---	---	---	---	---	----

Pikë	0-7	8-14	15-20	21-25	26-30	31 - 35	36 - 40
------	-----	------	-------	-------	-------	---------	---------

8.3 Llojet e pyetjeve që hartohen në teste

Llojet e pyetjeve që mund të përdoren në teste mund të paraqiten si më poshtë:

1. Pyetje me alternativa (me zgjedhje të shumëfishtë).

- Një pyetje me zgjedhje të shumëfishtë përbëhet nga dy pjesë: nga trangu dhe përgjigjet alternative ndër të cilat dallohet përgjigja e vetme e saktë.
- Alternativat duhet të vendosen vertikalisht pas përmbajtjes së pyetjes, në përputhje me rendin alfabetik.
- Nuk duhet të përdoren alternativa që përplasen me njëra - tjetrën.
- Pyetjet ndërtohen në përgjithësi me 4 alternativa.
- Alternativat duhet të kenë gjatësi të njëjtë.
- Alternativat duhet të jenë homogjene dhe t'i referohen të njëjtës kategori.
- Në alternativa nuk duhet të ketë mbivendosje të dhënash apo intervalesh kohore.
- Vetëm një alternativë është e saktë.
- Pyetja me alternativë vlerësohet me një pikë.
- Pyetjet me alternativa shmangin në shkallë të lartë subjektivitetin në pikëzim.

Shembull: Filozofi anglez Xhon Lok argumentonte që jeta, liria dhe prona janë:

A) të drejta natyrale që do të duheshin të mbroheshin nga qeverisja

B) të drejta politike që duhet të jepen sipas përcaktimit me ligj

C) të drejta ekonomike të fituara në një system kapitalist

D) të drejta shoqërore të garantuara nga klasa në pushtet

2. Pyetje të strukturuar

- Strukturimi i një pyetjeje (situate) është zbërthimi i saj në elemente përbërëse me karakteristikat kryesore që meritojnë të studiohen.
- Shkalla me të cilën mësuesit do të zbërthejnë një pyetje (ose situatë) varet nga natyra dhe kompleksiteti i saj, nga niveli i të mësuarit dhe aftësitë individuale të nxënësve.
- Kur pyetja (situata) është shumë komplekse dhe aftësitë nuk janë të larta duhet të rritet shkalla e strukturimit.
- Një nga funksionet e pyetjeve të strukturuar është që ta mundësojnë lidhjen midis mësimdhënies, të nxënësve dhe vlerësimit të arritjes.
- Në një pyetje të strukturuar nxënësit i kërkohet të njihet me informacionin që jepet në tringun e përbashkët të pyetjes dhe më pas t'u përgjigjet një sërë kërkesash që lidhen me

përmbajtjen e këtij trangu dhe që testojnë në mënyrë progresive njohuritë e nxënësit rreth çështjes.

- Si rregull niveli i vështirësisë së këtyre pyetjeve vjen duke u rritur.
- Pyetjet duhet të jenë të pavarura nga njëra tjetra dhe përgjigjja e saktë për një pyetje nuk duhet të varet nga përgjigjja e saktë e pyetjes paraardhëse.

Shembull: *Dyndjet sllave në gadishullin e Ballkanit patën pasoja të rënda për popullsitë autoktone të kësaj treve. Megjithatë, një pjesë e rëndësishme e popullsisë ilire ruajti të paprekur karakterin e vet etnik dhe kompaktësinë përballë këtij rreziku.*

Listoni 3 arsye përse në Ilirinë e Jugut popullsia ilire i rezistoi asimilimit sllav:

- a).....
- b).....
- c).....

3. Pyetje të hapura

- Këto lloj pyetjesh mund të kenë disa përgjigje të sugjeruara nga nxënësit. Në këtë rast vlerësohen argumentet që jep nxënësi dhe saktësia në arsyetimin e mendimeve dhe veprimeve përkatëse.

Shembull: *Me ardhjen në Shqipëri të ushtrisë gjermane, nacionalistët u ndanë në dy grupime me qëndrim të ndryshëm ndaj këtij elementi të ri që u shfaq pas kapitullimit të Italisë fashiste.*

Evidentoni arsyet përse një pjesë e grupimeve politike nuk pranoi të hynte në veprime luftarake me gjermanët:

4. Ese

Shembull : Ese argumentuese - Vlerëso një personazh historik që të frymëzon.

5. Pyetje mbështetur mbi dokumente

- Këto pyetje modelohen mbështetur në interpretimin e dokumenteve historike. Këto dokumente mund të jenë të formave të ndryshme: dokumente të shkruara, audio-vizuale etj. Ato do të shërbejnë si nxitje në përgjigjen e nxënësve.

Shembull:

- **Me çfarë situatë ekonomike i identifikoni fotot e mëposhtme?**
- **Analizoni shkaqet dhe masat e ndërmarra për tejkalimin e efekteve të saj duke e ilustruar me ndonjë shembull konkret nga njohuritë tuaja.**

Në një prej tabelave shkruhet: “Kërkohet një punë e pranueshme nga një njeri i mirë, veteran lufte, që paguan kredi për shtëpinë, me arsim të lartë...”

Ofrohet pa pagesë supë, kafe dhe petulla për të papunët

Shembull 1. Testi përmbledhës periudha e tretë; 45 minuta; Klasa XI

Tematika	Tema	Konceptet kyçe
- V. Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore 1939 – 1945 (vazhdim) - Shqipëria gjatë regjimit komunist (1945-1990) - Rënia e regjimit komunist.	- Çlirimi i vendit dhe pasojat e luftës (maj-nëntor 1944) - Vendosja e regjimit komunist - Opozita shqiptare kundër vendosjes së regjimit komunist - socialiste dhe tiparet e saj - Arsimi, kultura, shkenca, artet gjatë viteve 1945-1990. - Marrëdhëniet ndërkombëtare të Shqipërisë - Tipare të represionit komunist	- çlirim; - dëme lufte; - dëshmorë; - diktaturë e proletariatit; - kryengritje antikomuniste, - parti-shtet, - shtetëzim, - ekonomi e centralizuar, - luftë klasash, - reforma agrare, - kolektivizim,

Fitorja e demokracisë	- Kriza e regjimit komunist - Kosova dhe shqiptarët në Republikën e Jugosllavisë (1945–1989) - Lëvizja studentore e dhjetorit (1990) dhe rrëzimi i regjimit komunist. - Tranzicioni demokratik në Shqipëri (1990-2014) - Procesi i integrimit euroatlantik i Shqipërisë (1990-2014) - Shpallja e Pavarësisë dhe ngritja e shtetit demokratik të Kosovës (1990-2014)	- pronë shtetërore dhe kooperativiste, - kult i individit, - propagandë, - disident, - ekonomi e centralizuar dhe e planifikuar, - shkelje e të drejtave themelore politike dhe sociale të njeriut, - ateizëm, - ideologjizimi komunist - kriza e regjimit komunist, - demokraci, - pluralizëm, - zgjedhje të lira, - ekonomi e lirë e tregut, - tranzicion, - integrimi euroatlantik, - Pavarësia e Kosovës
------------------------------	--	---

-Përcaktimi i rezultateve kryesore të të nxënës që do të testohen dhe grupimi i tyre sipas niveleve:

Rezultatet e të nxënës për njohuritë/ aftësitë që do të testohen	Grupimi i rezultateve të të nxënës sipas niveleve të arritjes
• analizon zhvillimet politike dhe ushtarake në prag të çlirimit të vendit • përshkruan procesin e vendosjes së regjimit komunist në Shqipëri; • evidenton masat ekonomike dhe politike që mori regjimi komunist në Shqipëri gjatë viteve 1944-1948 duke gjykuar mbi pasojat e tyre; • shpjegon tiparet e qëndresës së forcave demokratike dhe antikomuniste ndaj regjimit komunist në Shqipëri; • përcakton diktaturën e proletariatit dhe luftën e klasave si tipar kryesor ideologjik të regjimit komunist; • shpjegon politikat ekonomike të shtetit shqiptar, duke evidentuar shtetëzimin, centralizimin, planifikimin, industrializimin dhe kolektivizimin e bujqësisë si tiparet kryesore të tij; • gjykon mbi pasojat që patën politikat ekonomike në jetën e shqiptarëve; • përshkruan ndryshimet që pësoi shoqëria shqiptare në fushën e arsimit, artit, kulturës, fesë, shëndetësisë, rolit të gruas dhe jetës së përditshme; • evidenton ideologjizimin e arsimit, artit dhe kulturës shqiptare si pjesë të procesit të krijimit të “njeriut të ri”; • shpjegon pasojat që pati lufta e klasave dhe shkelja e të drejtave të njeriut gjatë regjimit komunist; • liston format dhe metodat e ushtrimit të represionit nga shteti i diktaturës së proletariatit; • shpjegon pozitën ndërkombëtare të Shqipërisë në Konferencën e Paqes në Paris; • tregon drejtimet kryesore të politikës së jashtme të shtetit shqiptar; • përshkruan veçoritë e marrëdhënieve ndërshtetërore Shqipëri – Jugosllavi, duke evidentuar faktorët që çuan në prishjen e këtyre marrëdhënieve dhe pasojat; • shpjegon shkaqet e orientimit të ri politik të qeverisë shqiptare drejt	Niveli 2 (nota 5-6) • shpjegon pasojat e Luftës II Botërore në Shqipëri; • vë në dukje qëndresën e armatosur të shqiptarëve gjatë Luftës së Dytë Botërore dhe të rënës në luftë; • evidenton dhunën e ushtruar nga organet shtetërore ndaj opozitës demokratike dhe antikomuniste; • përshkruan ndryshimet që pësoi shoqëria shqiptare në fushën e arsimit, artit, kulturës, fesë, shëndetësisë, rolit të gruas dhe jetës së përditshme; • liston format dhe metodat e ushtrimit të represionit nga shteti i diktaturës së proletariatit; • tregon drejtimet kryesore të politikës së jashtme të shtetit shqiptar; • identifikon disa nga tiparet e krizës ekonomike dhe përpjekjet e drejtuesve komunistë për të lehtësuar gjendjen; • përshkruan disa nga momentet kryesore të shprehjes së pakënaqësisë popullore kundër diktaturës komuniste; • përshkruan manifestimet e pakënaqësisë popullore që kulmuan me lëvizjen e dhjetorit 1990; • përshkruan gjendjen ekonomike, politike dhe qëndresën e shqiptarëve në Jugosllavi 1945-1968; • tregon sfidat e shtetit shqiptar në rrugën e integritetit euro-atlantik; Niveli 3 (nota 7-8) • evidenton masat ekonomike dhe politike që mori regjimi komunist në Shqipëri gjatë viteve 1944-1948 duke gjykuar mbi pasojat e tyre; • shpjegon tiparet e qëndresës së forcave demokratike dhe antikomuniste ndaj regjimit komunist në Shqipëri; • shpjegon politikat ekonomike të shtetit shqiptar, duke evidentuar shtetëzimin, centralizimin, planifikimin, industrializimin dhe kolektivizimin e bujqësisë si tiparet kryesore të saj; • tregon drejtimet kryesore të politikës së jashtme të shtetit shqiptar; • përshkruan veçoritë e marrëdhënieve ndërshtetërore Shqipëri – Jugosllavi, • shpjegon tiparet e marrëdhënieve të qeverisë shqiptare me Kinën dhe ndikimin e tyre në shoqërinë shqiptare; • analizon veçoritë e politikës së qeverisë komuniste shqiptare, të cilat çuan në izolimin e plotë ndërkombëtar të vendit;

BRSS-së pas prishjes së marrëdhënieve me Jugosllavinë; • përshkruan marrëdhëniet me BRSS pas ardhjes së Hrushovit në krye të shtetit sovjetik; • evidenton faktorët që çuan në prishjen e marrëdhënieve me BRSS-në dhe pasojat; • shpjegon shkaqet e orientimit të ri politik të qeverisë shqiptare drejt Republikës Popullore të Kinës; • shpjegon tiparet e marrëdhënieve të qeverisë shqiptare me Kinën dhe ndikimin e tyre në shoqërinë shqiptare; • shpjegon shkaqet që çuan në prishjen e këtyre marrëdhënieve dhe pasojat e tyre. • përcakton veçoritë e politikës së qeverisë komuniste shqiptare, të cilat çuan në izolimin e plotë ndërkombëtar të vendit; • evidenton arsyet që çuan në krizën ekonomike dhe politike të shoqërisë shqiptare në gjysmën e dytë të viteve '80; • identifikon disa nga tiparet e krizës ekonomike dhe përpjekjet e drejtuesve komunistë për të lehtësuar gjendjen; • përshkruan disa nga momentet kryesore të shprehjes së pakënaqësisë popullore kundër diktaturës komuniste; • përshkruan gjendjen ekonomike, politike dhe qëndresën e shqiptarëve në Jugosllavi 1945-1968; • vlerëson Kushtetutën e vitit 1974 për Kosovën; • përshkruan rrugën e rivendosjes së autoritetit serb në Kosovë dhe pasojat e tij në pozitën e popullsisë shqiptare në Jugosllavi; • shqyrton aspekte të jetës së përditshme në Kosovë; • përshkruan manifestimet e pakënaqësisë popullore që kulmuan me lëvizjen e dhjetorit 1990; • përshkruan rrugën që çoi në vendosjen e pluralizmit politik dhe ndërrimin e pushteteve (1991-1992); • përshkruan veçoritë e sistemit të ri politik ekonomik e shoqëror;	• shpjegon rrugën e rivendosjes së autoritetit serb në Kosovë dhe pasojat e tij në pozitën e popullsisë shqiptare në Jugosllavi; • tregon sfidat e shtetit shqiptar në rrugën e integritetit euro-atlantik; • shpjegon faktorët që ndikuan në procesin e pavarësimit të Kosovës ; Niveli 4 (nota 9-10) • analizon zhvillimet politike dhe ushtarake në prag të çlirimit të vendit • shpjegon tiparet e qëndresës forcave demokratike dhe antikomuniste ndaj regjimit komunist në Shqipëri; • përcakton diktaturën e proletariatit dhe luftën e klasave si tipar kryesor ideologjik të regjimit komunist; • shpjegon politikat ekonomike të shtetit shqiptar, duke evidentuar shtetëzimin, centralizimin, planifikimin, industrializimin dhe kolektivizimin e bujqësisë si tiparet kryesore të saj; • gjykon mbi pasojat që patën politikat ekonomike në jetën e shqiptarëve; • shpjegon arsyet që çuan në prishjen e këtyre marrëdhënieve dhe pasojat; • shpjegon shkaqet që çuan në prishjen e marrëdhënieve shqiptaro – kineze dhe pasojat e tyre. • gjykon arsyet që çuan në krizën ekonomike dhe politike të shoqërisë shqiptare në gjysmën e dytë të viteve '80; • vlerëson Kushtetutën e vitit 1974 për Kosovën; • krahason aspekte të jetës së përditshme të Shqipërisë me aspekte të jetës së përditshme në Evropë; • vlerëson rëndësinë që pati shpallja e Pavarësisë për Kosovën;
---	---

• krahason aspekte të jetës së përditshme të Shqipërisë me aspekte të jetës së përditshme në Evropë; • tregon sfidat e shtetit shqiptar në rrugën e integritit euro-atlantik; • shpjegon faktorët që ndikuan në procesin e pavarësimit të Kosovës ; • vlerëson rolin që patën ndërkombëtarët në këtë proces; • vlerëson rëndësinë që pati shpallja e Pavarësisë për Kosovën;	
--	--

Përcaktimi i peshave në përqindje të çdo tematikave, nëntematikave dhe temave që përmban testi në matricë dhe niveleve të arritjes:

Ndërtimi i tabelës së specifikimit

- Mësuesi duhet të përcaktojë numrin e kërkesave që duhet të përmbajë testi në përputhje me kohën e realizimit të tij.
- Koha e plotë duhet të jetë 45 minuta, pra 1 orë mësimore.
- Testi përfshin tematikat: Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore 1939 – 1945 (një temë), Shqipëria gjatë regjimit komunist (1945-1990), Rënia e regjimit komunist. Fitorja e demokracisë
- Testi përfshin 16 pyetje.
- Duke patur parasysh nivelet e arritjeve të rezultateve të të nxënës sipas kompetencave lëndore dhe peshat e përcaktuara sipas niveleve, ndërtojmë tabelën e Blueprintit.
- Për (Nivelin 2), testi përmban 12 pikë, pra 40% të pikëve të përgjithshme të tij,
- për (Nivelin 3), testi përmban 12 kërkesa, pra 40% të pikëve të përgjithshme të tij dhe
- për (Nivelin 4), testi përmban 6 kërkesa, pra 20% të pikëve të përgjithshme të tij.

Temat	Rezultatet e të nxënës	Peshat në %	Pikët	N.2 40%	N. 3 40%	N. 4 20%
Shqiptarët dhe Lufta e Dytë Botërore		8%	2			
Çlirimi i vendit dhe pasojat e luftës (maj-nëntor 1944)		8%	2	1	1	0
Shqipëria gjatë		66%	20			

regjimit komunist (1945-1990)						
Vendosja e regjimit komunist		10%	3	0	3	0
Opozita shqiptare kundër vendosjes së regjimit komunist		3%	1	1	0	0
Ekonomia socialiste dhe tiparet e saj		3%	1	1	0	0
Arsimi, kultura, shkenca, artet gjatë viteve 1945-1990.		10%	3	3	0	0
Marrëdhëniet ndërkombëtare të Shqipërisë		20%	6	0	2	4
Tipare të represionit komunist		7%	2	0	0	2
Kriza e regjimit komunist		10%	3	0	3	0
Kosova dhe shqiptarët në Republikën e Jugosllavisë (1945–1989)		3%	1	1	0	0
Rënia e regjimit komunist. Fitorja e demokracisë		26%	8			
Lëvizja studentore e dhjetorit (1990) dhe rrëzimi i regjimit komunist.		7%	2	0	2	0
Tranzicioni demokratik në Shqipëri (1990-2014)		13%	4	1+3	0	0

Procesi i integritetit euroatlantik të Shqipërisë (1990-2014)		3%	1	0	1	0
Shpallja e Pavarësisë dhe ngritja e shtetit demokratik të Kosovës (1990-2014)		3%	1	1	0	0
Totali		100%	30	12	12	6

Shembull: Test periudha e tretë; Klasa 11

1. Cili prej pohimeve i takon Mbledhjes II të Këshillit ANC në Berat? (1 pikë)

- a. U ndalua kthimi i mbretit Zog në Shqipëri
- b. Këshilli i Përgjithshëm ANC të shndërrohej në qeveri të përkohshme
- c. U vendosën gradat në ushtri
- d. Forma e regjimit të vendosej pas lufte me votë popullore

2. Kur u çlirua Tirana nga pushtuesit nazi – fashistë? (1 pikë)

- A) 15 nëntor 1944
- B) 16 nëntor 1944
- C) 17 nëntor 1944
- D) 19 nëntor 1944

3. Jepni tri rrugë për krijimin e bazës ekonomike të sistemit socialist? (3 pikë)

.....

.....

.....

4. Cila ngjarje ndërkombëtare shërbeu si frymëzim për ngjarjet e Konferencës së Tiranës në vitin 1956? (1 pikë)

- A) Ndërtimi i Murit të Berlinit
- B) Kriza e raketave në Kubë
- C) Kongresi XX i Partisë Komuniste të BS
- D) Pranvera e Pragës

5. Nga çfarë karakterizohej modeli socialist në ekonomi? (1 pikë)

- A) eliminimi i pronës private
- B) planifikimi i ekonomisë
- C) centralizimi shtetëror
- D) të gjitha

6. *Shpjegoni tiparet e arsimit shqiptar sipas ligjit për Reformën Arsimore të gushtit 1946.*

(3 pikë)

.....

.....

.....

7. *Lexoni dokumentet e mëposhtme dhe përgjigjuni pyetjeve në vazhdim.*

(4 pikë)

“Përmbajtja e traktatit është që të dy vendet të koordinojnë planet e tyre ekonomike në baza të përbashkëta dhe për këtë arsye do të ngrihen organe koordinimi. Njësia e vlerës së monedhës do të jetë e barabartë për të dyja vendet, prandaj Republika shqiptare duhet të shpjerë vlerën e njësisë së monedhës baraz me dinarin.

Qeveria e R.F.P. të Jugosllavisë angazhohet në këtë traktat të furnizojë Shqipërinë me plaçkë tregu dhe material të caktuar në marrëveshje, që parashikohet sipas koordinimit të planeve për të mbajtur vlerën e lekut baras me dinarin.

Të dyja qeveritë angazhohen që brenda një muaji të zhduken kufijtë doganorë dhe doganat në mes të dy vendeve, duke krijuar një territor doganor mik, në krye të së cilit do të ketë një komision shqiptaro-jugosllav.”

(Nga “Traktati mbi koordinimin e planeve ekonomike, bashkimin doganor dhe barazimin e monedhave midis R.P. të Shqipërisë dhe R.F.P. të Jugosllavisë”, nënshkruar në Beograd më 27 nëntor 1946.)

- a) Duke u mbështetur në paragrafet mbi “Traktatin ekonomik”, shpjegoni natyrën e marrëdhënieve ekonomike shqiptaro – jugosllave në vitet 1945 - 1948.
- b) Jepni dy argumente nëse këto marrëveshje ishin apo jo në favor të ekonomisë shqiptare.

8. *Identifikoni dy shkaqe të prishjes së marrëdhënieve shqiptaro – kineze.* (2 pikë)

.....

.....

9. *Interpretoni dokumentet e mëposhtme dhe nxirrni përfundimet tuaja në lidhje me qëndrimin e shtetit komunist ndaj besimeve fetare.* (2 pikë)

Nga kushtetuta e Republikës Popullore të Shqipërisë e vitit 1946

Neni 18

Të gjithë shtetasve u garantohej liria e ndërgjegjes dhe e besimit.

Kisha është e ndarë nga shteti.

Komunitetet fetare janë të lira në çështjet e tyre të besimit si edhe në ushtrimin dhe praktikimin e jashtëm të tyre...

...shteti munt të ndihmojë materialisht komunitetet fetare.

Nga kushtetuta e Republikës Popullore Socialiste të Shqipërisë e vitit 1976

Neni 37

Shteti nuk njeh asnjë fe dhe përkrah e zhvillon propagandën ateiste për të rrënjësuar te njerëzit botëkuptimin materialist shkencor.

10. *Shpjego tri arsye të krizës së sistemit socialist në fund të viteve '80:* (3 pikë)

.....

.....

.....

11. *Evidento statusin juridik që mori Kosova me kushtetutën e vitit 1974* (1 pikë)

- A) Rajon autonom në kuadër të Serbisë
- B) Republikë brenda Jugosllavisë
- C) Krahinë autonome në kuadër të Serbisë
- D) Shtet i pavarur

12. Zgjedhjet e para pluraliste të 31 marsit 1991, nuk sollën ndërrimin e pushtetit. Pakënaqësia e popullit u thellua më shumë. (2 pikë)

Identifikoni arsyet e rritjes së pakënaqësisë në popull.

.....

.....

13. Jepni tre elemente të programit të qeverisë Berisha pas fitores së PD-së në vitin 2005. (3 pikë)

.....

.....

.....

14. Cila nga arsyet e mëposhtme ishte shkak për ngjarjet e vitit 1997 ne Shqipëri? (1 pikë)

- A) Pretendimet e opozitës për zgjedhje të parregullta
- B) Hapja e depove ushtarake dhe armatosja e popullit
- C) Rënia e firmave piramidale
- D) Të gjitha

15. Identifikoni statusin aktual të Shqipërisë në raport me Bashkimin Evropian: (1 pikë)

.....

16. Cila marrëveshje nuk u nënshkrua nga Serbia pas së cilës nisën sulmet e NATO-s mbi këtë të fundit? (1 pikë)

- A) Marrëveshja e Londrës
- B) Marrëveshja e Rambujesë
- C) Pakti i Stabilitetit
- D) Marrëveshja e Stabilizim-Asocimit

Tabela e pikëve

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Piket	0-7	8-11	12-15	16-19	20-23	24-27	28-30

Pikët për secilën pyetje

Tema	Pyetja	Pikë
5.4	Evidenton një prej vendimeve të mbledhjes së dytë të KANÇ.	1 pikë
5.4	Identifikon datën e rëndësishme të çlirimit të Tiranës.	1 pikë
6.1	Tregon tre nga rrugët që u përdorën në krijimin e bazës ekonomike pas vendosjes së regjimit komunist.	3 pikë
6.2	Identifikon lidhjen mes ngjarjeve të Konferencës së Tiranës dhe atyre ndërkombëtare.	1 pikë
6.3	Tregon tiparet kryesore të sistemit ekonomik socialist.	1 pikë
6.4	Shpjegon ndryshimet në sistemin arsimor pas aprovimit të Ligjit të Reformës Arsimore.	3 pikë
6.5	Analizon marrëdhëniet ekonomike shqiptaro-jugosllave, shpjegon nëse ato ishin në favor të kujt ishin ato.	4 pikë
6.5	Identifikon dy nga arsyet e prishjes së marrëdhënieve shqiptaro-kineze.	2 pikë
6.6	Duke interpretuar dokumentin, shpjegon qëndrimin e regjimit komunist ndaj besimeve fetare.	2 pikë
6.8	Shpjegon tri arsye të krizës së sistemit komunist në Shqipëri.	3 pikë
6.10	Evidenton statusin juridik të Kosovës sipas Kushtetutës së vitit 1974.	1 pikë
7.1	Vë në dukje arsyet e pakënaqësisë popullore në vitin 1991.	2 pikë
7.2	Evidenton tre elemente të programit të qeverisë Berisha pas fitores së PD-së në vitin 2005.	3 pikë
7.2	Identifikon një nga shkaqet që çuan në ngjarjet e vitit 1997.	1 pikë
7.3	Tregon statusin e Shqipërisë në kuadër të procesit të integrimit në Bashkimin Evropian.	1 pikë
7.4	Identifikon ngjarjen që u dha udhë bombardimeve të NATOS-s mbi Serbi.	1 pikë